Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 15 (8.905) * 1997 йил 5 февраль, чоршанба * Сотувда эркин нархда

САМИМИЙ ТАБРИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам жаноби Президент!

Рўза Ҳайити муносабати билан Сизга ва Ўзбекистон халқига Америка халқи номидан самимий табрикларимни йўллайман. Мазкур муқаддас кун Ўзбекистон учун бу йили алоҳида аҳамият касб этади. Чунки у, муҳим босқич — мустақиллигингиз беш йиллигидан кейинги байрам. Сизнинг халқингиз ўзининг фидокорона меҳнати билан ардоқлаб, қўллаб-қувватлаётган мустақилликнинг энг муҳим ютуқларидан бири — барча учун диний эътиқод эркинлигидир. Қўшма Штатлар Ўзбекистон билан узоқ муддатли самимий ва мустаҳкам ҳамкорлик қилишга умид боғлайди.

Эҳтиром ила

Уильям Ж. КЛИНТОН,
Америка Қўшма Штатларининг Президенти.

Вокеа арафасида

АЛОҚАЧИЛАР УЧРАШУВИ

6 ва 7 февраль кунлари Тошкентда Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон алоқа вазирларининг учрашуви бўлиб ўтади.

Марказий Осиё минтақасидаги мустақил давлатлар ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқа соҳасида ҳам тобора кенгайиб ва чуқурлашиб боряпти. Хусусан бу республикалар ўртасида автомат халқаро телефон алоқаси узлуксиз ишлаб турибди. «Ўздунробита» Ўзбекистон — Америка қўшма корхонаси уяли телефондан Қозоғистоннинг тўққизта ва Қирғизистоннинг саккизта шаҳрида фойдаланиш мумкин. Ҳозирги вақтда бу қўшни давлатлар ҳудудлари бўйича Трансосиё — Европа оптика-толали алоқа кабель магистрали ўтказилмоқда.

Марказий Осиё республикалари алоқа вазирларининг Тошкентдаги учрашуви давомида ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади. Айни пайтда вазирлар икки томонлама ҳамкорлик лойиҳалари юзасидан фикр айирбошлашни ҳам мўлжаллаяптилар. Жумладан, Ўзбекистон билан Қозоғистон ҳамда Ўзбекистон билан Тожикистон ўртасида электр ва почта алоқаси соҳаларида ҳамкорлик қилиш истиқболлари кўриб чиқилиши режаланган.

Марказий Осиё давлатлари алоқа тармоғи раҳбарлари учрашуви ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, алоқа соҳасини такомиллаштиришга, пировард натижада қўшни республикалар аҳолисига замонавий хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадини кўзлаган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони бу тузилмаларда рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини берадиган замонавий хорижий ускуналар ва технология билан таъминлаш, жалб этилаётган хорижий сармоялардан самарали фойдаланиш манфаатларини кўзлайди. Шу муносабат билан мухбиримиз Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси бошқарувининг раиси Анвар Йўлдошевга бир нечта саволлар билан мурожаат этди.

Фармон ва ижро

ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАР — ЭНГ ЯХШИ ЛОЙИҲАЛАРГА

— Ўтган йил охирида бўлиб ўтган иккинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркасида бир қатор қизиқарли, истиқболли инвестиция лойиҳалари намойиш этилди. Лекин уларни рўёбга чиқариш учун тадбиркорларга сармоя зарур...

— Халқаро молия ташкилотлари кредитлари, хорижий сармоядорлар маблағлари кичик ва ўрта тадбиркорликка бу лойиҳаларни амалга ошириш имконини бериши шубҳасиздир. Айни пайтда хорижий сармояларни жалб этиш бу тузилмаларни энг замонавий машина-ускуналар, юқори самарали технологиялар билан қуроллантиришга хизмат қилади. Лекин хорижий сармоя ҳаммага ҳам берилавермайди. Кредит бизнес-лойиҳаси энг истиқболли, деб топилган ишлаб чиқариш фирмасига ажратилади.

Бу кредит хорижий валютада бўлиши ишлаб чиқарувчилар учун улкан рағбат бўлиши керак. Улар рақобатбардош, экспортга мўлжалланган маҳсулот ишлаб чиқаришга қодирликларини исботлай олишлари лозим.

Фармонга мувофиқ Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ҳам кенг кўламли тадбирларни амалга оширади. Чунки биз кичик ва ўрта бизнес вакиллари билан ҳокимият идоралари ўртасида ўзига хос боғловчи бўғин вазифасини ўтаяпмиз. Бу йил режаланган ҳамма тадбирларимиз бош мақсад — хилма-хил, сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчилар сонини кўпайтиришга қаратилади.

— Лекин бунинг учун зарур шарт-шароитлар ҳам яратилиши керак-да?

— Албатта. Масалан, янги ташкил этилаётган фирма ўз маблағларининг ўртача 55 фоизини бино учун сарфлашга мажбур. Ана шу маблағларни тежаш учун уларга қандай ёрдам кўрсатсак бўлади? Бунинг учун бўш ишлаб чиқариш майдонларини аниқлаб, уларни тадбиркорларга давлат томонидан белгилаб қўйилган нархлар бўйича ижарага бериш мақсадга мувофиқ бўлар эди. Машина-ускуналар харид қилиш масаласида ҳам катта имкониятлар мавжуд. Биринчи навбатда лизинг компаниялари фаолиятини сезиларли даражада жонлантириш керак. Зарур бўлса янги лизинг компанияларини ташкил этиш лозим. Машина-ускуналар, хом ашё, технология олиш учун ҳорижий сармояларни жалб этиш ҳам фаолиятимизнинг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади.

Палатамиз ҳузурида тадбиркорларга турли масалаларда ёрдам беришга даъват этилган тизимлар ташкил этилган. Улар ишбилармонларга бизнес-режалар тузишда, қонунчилик бўйича, солиқ тўлаш масалаларида маслаҳатлар бера оладилар. Яқинда эса кичик ва ўрта бизнес корхоналари томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни сертификациялаш бўйича марказ ташкил этдик. Бундан ташқари палата кичик ва ўрта бизнес учун ташқи иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш, хизмат кўрсатишнинг кенг шохобчаларини ташкил этиш чора-тадбирларини ҳам кўряпти.

Аммо қарс икки қўлдан чиқади, деганларидек тадбиркорларга давлатимизда яратиб берилаётган ҳамма имтиёз ва қулайликлар уларнинг жиддий саъй-ҳаракатлари билан қўшилсагина кўзланган натижага эришилади. Шундай экан, кичик ва ўрта бизнес вакиллари фақат ички бозоримизда эмас, жаҳон бозорида ҳам бемалол рақобатлаша оладиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун астойдил ишга киришадиган пайт келди.

Юртимизда ягона картон маҳсулот ишлаб чиқарадиган Ангрен картон ва шаҳримизда қоғоз ишлаб чиқарувчи битта корхона мавжуд.

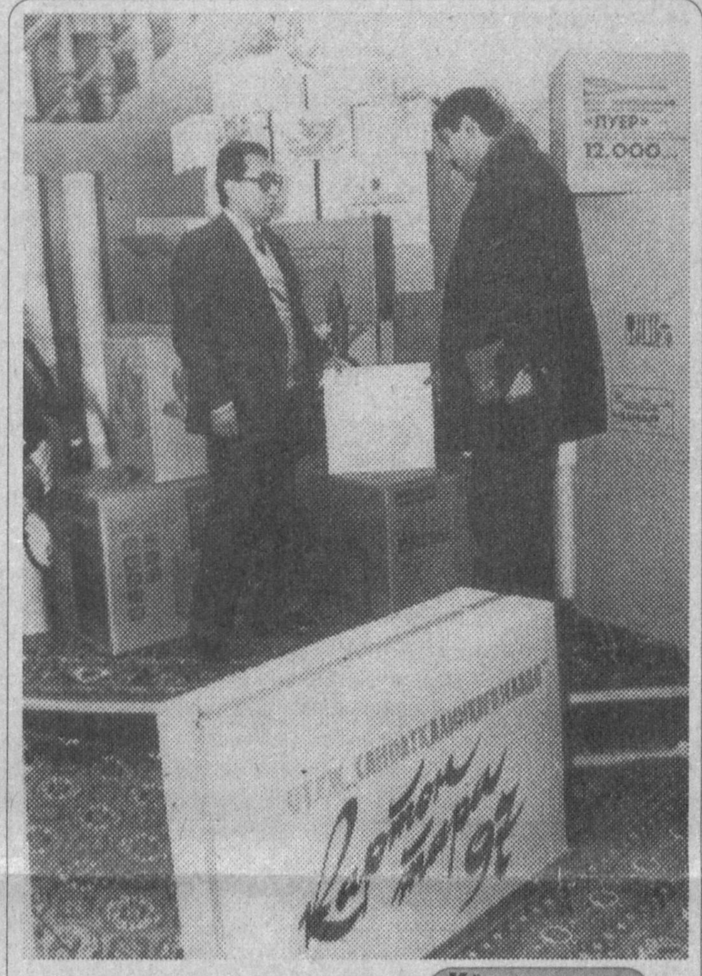

Кўргазмалар

ЎЗБЕК ҚОҒОЗИ

Бу корхоналар бугунги кунда ҳиссадорлик жамиятларига айланиб, иш кўлами, ишлаб чиқараётган маҳсулотининг сифати ва турини кўпайтиришга муваффақ бўлишяпти. Ангрен картон корхонаси «Саноатқалинқоғозсавдо» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига, Тошкент қоғоз корхонаси эса «Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамиятига айланган.

Мана шу ўтган қисқа муддат давомида, яъни 2-3 йил орасида бу икки корхонада ишлаб чиқариш суръати бирмунча ўсди, маҳсулот тури кўпайди, янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш учун хорижий давлатлар билан ҳамкорликда иш юритиб, янги дастгоҳлар ҳам ўрнатишга муваффақ бўлинди.

Яқинда биринчи маротаба мана шу икки корхонада ишлаб чиқарилаётган ва чиқариладиган янги маҳсулотларнинг кўргазмаси бўлиб ўтди. Уч кун давом этган кўргазма кунларида жуда кўплаб қоғоз қутилар билан иш юритадиган фирмалар, ташкилотлар, муассасалар вакиллари ташриф буюриб, ўз таклиф ва истакларини билдиришиб, шартномаларга имзо чекишди.

Биз «Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамияти таъминот бўлими маркетинг ишлари бўйича ходими Раҳила Зокирова билан суҳбатда бўлдик:

— Авваллари ўтказилган кўргазмаларда бизнинг жамоамиз ҳамкорлик тариқасида иштирок этарди. Бу гал фақат қоғоз ва картон маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган жамиятлар иштирок этди. Кўргазмага 50 дан зиёд турдаги маҳсулотлар намунасини қўйдик. Улар орасида янги ишлаб чиқаришга қўйилган маҳсулот — толали плита ҳам бор. Ундан қурилиш соҳасида ва мебелсозликда фойдаланиш мумкин. 800 нафар ишчини ўз бағрига бирлаштирган жамиятимиз аъзолари ишлаб чиқариш режасига асосланган ҳолда бу йил 640 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни белгилаб олдик.

—Буюртмачилар ваъдаларида туриб, ҳақиқий шартнома асосида иш кўрсалар, белгиланган режадан ҳам кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин, деб суҳбатимизга қўшилди «Саноатқалинқоғозсавдо» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти таъминот бўлимининг бошлиғи Неъматулла Матқулов. — Чунки пул ўтказиш йўли билан амалга ошириладиган ишлар бизда ҳали мукаммаллашмаган. Буюртмачи маҳсулотнинг тайёр бўлган ёки бўлмагани билан қизиқавердаю лекин унинг пули корхона ҳисобига келиб тушдими-йўқми бу билан қизиқмайди. Шунинг учун ҳам баъзан буюртмачи билан иш бажарувчининг ўртасида муаммолар келиб чиқади. Мана шундай ҳолатлар юз бермаслиги учун биз тузаётган шартномаларимизнинг қанчалик аҳамиятли эканлигини ҳар бир буюртмачига алоҳида таъкидлаб ўтаяпмиз.

Юртимизда ўтказилган бу кўргазма қоғоз картон қутилар ва бошқа маҳсулотларга эҳтиёж сезиб турган корхоналарга, фирмаларга яқиндан кўмакдош бўлди, десак янглишмаймиз. Чунки буюртмачиларнинг, қизиқувчиларнинг талаб ва таклифларидан шу хулосанинг шоҳиди бўлдик.

Биз юртимиздаги 9 та йирик саноат ассоциацияси билан, бир қанча қўшма, кичик корхоналар ва фирмалар билан ишлаймиз. Корхонамизда 1000 дан ортиқ ишчи меҳнат қилаётган бўлса, кўргазмада улар томонидан ишлаб чиқарилган 200 дан ортиқ маҳсулот намойиш этилди. Шулар орасида бир нечтаси янги маҳсулотнинг намуналари бўлиб, улар йил давомида ишлаб чиқаришга жорий этилади. Масалан, «Ўзсабзавотвиносаноати» уюшмаси учун икки-уч турдаги картон қутилар тайёрлашни бошладик. Бу маҳсулотлар тайёрлайдиган дастгоҳлар Франциядан келтирилган. Қутилар ҳажми ихчам ва кўркам бўлиб, уларга 5-7 килограмм ҳажмда мева-сабзавот солиш мумкин. Шунингдек, Америка-Ўзбекистон қўшма корхонаси «Аква СМС» учун, «Асном текстиль» ўзбек-турк қўшма корхонасига, «ЎзДЭУ» ўзбек-корейс қўшма корхоналарининг буюртмалари асосида махсус картон қутилар ишлаб чиқара бошладик. Иккиламчи қоғоз қолдиқларидан эса толали плита ишлаб чиқаряпмиз. Бу маҳсулот ҳам қурилиш соҳасида, ҳам мебелсозларга қўл келади.

Дарҳақиқат, «Ўзбекмебель» давлат ҳиссадорлик жамиятига қарашли «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўргазмалар залидаги қоғоз-картон маҳсулотлари кўргазмаси ҳам ўзига хос тарзда ўтди. Бу ерга ташриф буюрганлар корхоналарнинг ишлаб чиқариш жараёни, маҳсулотларнинг асл нусхалари билан танишиб, ҳамкорликда иш юритиш лозимлиги ҳақидаги мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

СУРАТЛАРДА: кўргазмага қўйилган маҳсулот намуналари.

Рашид Галиев олган суратлар.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

- Президент девонида ҳокимликлар масъул ходимлари иштирокида «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун ижросига бағишланган семинар-кенгаш бўлди.
- Кеча БМТнинг Тошкентдаги ваколатхонасида Орол денгизи ҳавзаси мамлакатларини барқарор ривожлантириш вазифалари ва муаммоларига бағишлаб давра суҳбати ўтказилди.
- Тошкентда Германия билан ҳамкорликда ўтказилган семинарда «Ўзбекистонда оналик ва болалик муҳофазасини ривожлантириш» халқаро лойиҳаси бўйича Тошкент ва Наманган вилоятларида олиб борилаётган ишлар муҳокама этилди.
- «Соғлом авлод учун» ҳукуматга қарашли бўлмаган жамғарма билан АҚШнинг «Тексуна интернешнл ЛТД» компанияси биргаликда амалга ошираётган лойиҳага кўра яқин икки йил ичида Янгийўл, Каттақўрғон ва Ғазалкент консерва заводларида йилига 80 миллион банка болалар таоми тайёрлаш йўлга қўйилади. Бу лойиҳага 50 миллион АҚШ доллари сарф этиш мўлжалланган.
- Андижонда «Чўлпон» жамғармаси ташкил этилди. Унинг асосий фаолияти оташнафас шоир Абдулҳамид Чўлпон таваллудининг 100 йиллигини кенг нишонлашга қаратилади.
- Кеча пойтахтдаги Зобитлар марказий уйида «Ўзбекистон — Ватаним маним» республика қўшиқлар байрамига тайёргарлик доирасида ҳарбий-ватанпарварлик мавзуидаги асарлар танлови бошланди. Тўрт кун давомида сараланган энг яхши 15 та мусиқий асар китоб ҳолида чоп этилиши режаланган.
- Самарқандда республика Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасининг бўлими ташкил этилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

- Грузиядаги Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 125 нафар кузатувчисининг бу ерда бўлиш муддати яна олти ойга узайтирилди. Халқаро ҳамжамиятнинг бу кузатувчилари 1993 йилда Грузия билан Абхазия ўртасида жанговар ҳаракатларни тўхтатиш тўғрисидаги битимни назорат қилиш учун келган эдилар. Уларнинг Грузияда яна олти ой бўлиши БМТга 17 миллион АҚШ долларига тушади.
- Тожикистон маъмурлари ва мухолифатчилари ўртасидаги аҳдлашувга мувофиқ томонлар ҳарбий асирларни ўзаро айирбошладилар.
- Молдовада президент сайловларидан сўнг янги ҳукумат шакллантирилди. Унга Президент Петр Лучинский тарафдорлари билан бир қаторда бошқа партиялар аъзолари ҳам киритилди.
- Москвада Россия молия вазирининг биринчи ўринбосари Андрей Вавиловга нисбатан суиқасд уюштирилди. Унинг машинаси портлатиб юборилди. Лекин машинада Андрей Вавилов бўлмаганлиги сабабли унга шикаст етмади.

ХОРИЖДА

- Покистонда бўлиб ўтган муддатидан илгари парламент сайловларида 217 депутат ўрни учун кураш олиб борган 54 партиянинг 1758 номзоди орасида Мусулмон лигаси партияси вакиллари ғалаба қозондилар. Мамлакат қонун-қоидаларига кўра бу партия етакчиси Навози Шариф Бош вазир лавозимини эгаллайди.
- Югославияда уч ойга яқин давомида маъмурлар билан мухолифатчилар ўртасидаги қарама қарши туришдан сўнг Сербия Президенти Слободан Милошевич маҳаллий ҳокимият идораларига сайловларда мухолифатчиларнинг ғалаба қозонилганликларини тан олишга мажбур бўлди. Аммо мухолифатчилар бу билан ҳам қаноатланмасдан, сўнгги якшанба куни Белградда намойишчиларга жароҳат етказишда айбдор полиция маъмурларини жазолашни талаб этмоқдалар.
- Яқинда парламент сайловларида ғолиб чиққан Болгария социалистлар партияси мухолифатчиларнинг кўп кунлик норозилик намойишларидан сўнг мамлакатда апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида муддатидан илгари яна парламент сайловлари ўтказишга рози бўлдилар. Муҳолифатчилар социалистларни Болгарияда иқтисодий аҳвол ғоят ёмонлашиб кетганида айблаётган, шунинг учун муддатидан олдин парламент сайловлари ўтказишни талаб этаётган эдилар.
- Парижда Франция Президенти Жак Ширак билан Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзе учрашиб, ўзаро муносабатлар, шунингдек Грузияни Европа Иттифоқига аъзо бўлиши юзасидан музокаралар ўтказдилар.
- Вашингтонда бўлган Перу Президенти Альберто Фухимори АҚШ Президенти Билл Клинтон билан Япониянинг Перудаги элчихонасида ҳали ҳам гаровга ушлаб турилган 72 кишини озод этиш юзасидан музокаралар ўтказди.
- Ироқ радиоси хабарига кўра ўтган йил охирида Президент Саддам Ҳусайн ўғли Удайга суиқасд қилишда айбланган беш киши суд қарори билан қатл этилди.
- Жазоирда жангарилар муқаддас рамазон ойида ҳам террорчилик ҳаракатини давом эттирмоқдалар. Улар яқинда мамлакат пойтахти яқинидаги Медеа шаҳарчасида 30 кишини отиб ўлдирган эдилар. Куни кеча эса жангарилар Блида шаҳрида яна етти кишининг ёстиғини қуритдилар. Шу йил 10 январдан кейингина террорчилик оқибатида мамлакатда 315 киши ҳалок бўлди.

«ОҚШОМ»НИНГ УШБУ СОНИДА:

«Эндигина ўсиб келаётган фарзандларимизнинг кўнглига яхшилик уруғини, миллатпарварлик уруғини эксак. Шубҳасизки, эртага, индинга унинг меваларидан ўзимиз ҳам баҳраманд бўлур эдик. Зеро, иймонли инсонлари бор бўлган миллатнинг эртаси нурли бўлади».

Муштарийларни шундай мулоҳазага ундовчи ранг-баранг мақолаларни ўқиш истагида бўлсангиз, ушбу саҳифага кўз ташланг.

2-БЕТ

«Аёлга ёғилган ва ёғилаётган барча шарафлар, ҳамду санолар энг аввало уларнинг муҳтарама оналиги учундир. Бинобарин оилани ва ўз умр йўлдошини чин дилдан эъзозлай олган покиза қалб аёлгина жамиятнинг юксакликка кўтарилишига ҳисса қўша олади...»

«Оқилалар таҳсини» мақоласида қадимий қўлёзма ва тошбосма асарларда ҳам ўз исботини топган аёл ва оила муқаддаслиги ҳақидаги фикрлар билан яқиндан танишасиз. Имом Бухорийнинг чоп этилган муборак китоби ҳақидаги ва бошқа бир қатор қизиқарли мавзудаги мақолаларни ўқийсиз.

3-БЕТ

Номи машҳур, ўз даврининг саркардаси, сўзга чечан юксак фазилат эгаси бўлган Ҳазрат Алининг билимини текшириб кўрмоқчи бўлиб ўн ғаламис бекорчилар ўзаро маслаҳатлашиб, ҳаммамизнинг номимиздан бир савол берайлик, дейишибди.

Кейинчи? Буни билмоқчи, Ҳазрат Алининг бир саволга берган ўн хил жавобини ўқимоқчи бўлсангиз «Донолар бисотидан» рукни остида берилган мақолани албатта ўқиб чиқинг.

4-БЕТ

Тараққиёт уфқлари

ҚУЁШ ЭНЕРГИЯСИ: АРЗОН, БЕЗАРАР

Ўзбекистон Республикаси энергетика ва электрлаштириш вазирлигида «Марказий Осиё ҳудудида қуёш энергиясидан фойдаланиш» мавзуидаги халқаро бизнес учрашуви ўз ишини якунлади. Унда ноанъанавий энергетика манбаларидан, яъни ҳозир тараққий этган давлатларда кенг қўлланилаётган қуёш энергиясидан самарали фойдаланишни йўлга қўйиш муҳокама қилинди. Унда Европа давлатларидан келган вакиллар ўз дастур лойиҳаларини ва махсус қурилмаларини тавсия этдилар. Биз ушбу бизнес учрашувида иштирок этган «Ойропиан Солар Энжиниринг» фирмасининг бошқарув директори жаноб Жилбер Деси билан суҳбатлашдик.

—Жаноб Жилбер Деси, сизнинг фирмангиз қайси дастур бўйича ушбу учрашувда қатнашди? Шунингдек, фирма фаолияти ҳақида ҳам қисқача гапириб берсангиз.

— Биз бу бизнес учрашувига Европа комиссиясининг Марказий Осиё давлатлари билан 1996 йил бошида тузилган энергетика бўйича маслаҳат гуруҳининг «Синержи» дастури бўйича келдик. Маълумки, мазкур гуруҳнинг асосий мақсади Марказий Осиё давлатларининг энергетика соҳасидаги ҳудудий ҳамкорлигини қўллаб-қувватлаш, шунингдек, худди шу соҳада Марказий Осиё давлатлари билан Европа Иттифоқи ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашдан иборат.

Энди компаниямиз фаолияти ҳақида гапирмоқчиман. Бизнинг асосий офисимиз Бельгия пойтахти Брюсселда жойлашган бўлиб, қолган офисларимиз Марказий Европанинг бир неча давлатларида фаолият кўрсатмоқда. Фаолиятимизнинг асосий йўналиши қуёш энергиясидан фойдаланиб, иссиқлик энергиясини олиш учун мўлжалланган қурилмалар ишлаб чиқаришдан иборат. Биз ўз фаолиятимизни бундан 20 йил олдин бошлаган эдик. Компаниямиз бу соҳада икки йўналишда иш юритади. Биринчиси, илмий текшириш ишлари бўйича бўлса, иккинчиси, ишлаб чиқаришдир. Иккинчи йўналиш бўйича биз турли шароитларда қуёш энергиясини иссиқлик ёки электр энергиясига айлантириб берадиган қурилмаларни ишлаб чиқарамиз. Биринчи йўналишимиз эса ана шу қурилмаларда илмий текшириш ишларини олиб борган ҳолда уларни доимо такомиллаштиришдан иборатдир.

Бу бизнес учрашувида қатнашишимиздан асосий мақсад компаниямиз ишлаб чиқараётган, мана бир неча йилдан бери Европа мамлакатларида қўлланилиб келинаётган мазкур қурилмаларни Марказий Осиё давлатларига тавсия этиб, агар маъқул топишса уни бу ерга олиб келиш. Чунки мана шу йўл билан энергия олиш ҳам арзон, ҳам экологик тоза. Шунинг учун Марказий Осиё давлатларида ҳам шу йўналишда иш олиб боришни тавсия қилмоқдамиз.

Компаниямиз дунёнинг кўпгина давлатлари билан алоқа қилади. Жумладан, Европадаги давлатлардан Германия, Греция, Франция бўлса, Осиёдан Корея, Ҳиндистонда ва ҳатто Озарбайжонда ҳам бизнинг қурилмаларимиздан самарали фойдаланишмоқда.

Бугунги кунда компаниямизга яна буюртмалар тушмоқда. Шундан ҳам кўриниб турибдики, қурилмаларимиз ҳар томонлама қулай ва арзон. Бизнес учрашувига ташрифимиздан боис ҳам ҳар иккала томон шарт-шароитларини аниқлаб, шунга мувофиқ иш юритишдан иборатдир. Ўйлайманки, биз тавсия этаётган лойиҳалар, қурилмалар Марказий Осиё давлатларининг энергетика мутахассислари томонидан мақбул деб топилади.

Отабек ДАВРОНБЕКОВ ёзиб олди.

БОЛАЛАР ТАРБИЯСИГА БАҒИШЛАНДИ

Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси томонидан келажак авлодни баркамол вояга етказиш йўлида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Яқинда Ҳамза номли академик драма театрда бўлиб ўтган анжуман ҳам шу йўлдаги яна бир қадам бўлди.

Унда пойтахтимиздаги туман ҳокимларининг ўринбосарлари, туман халқ таълими вакиллари, «Маҳалла» хайрия жамғармаси, «Камолот» жамғармаси вакиллари, туман прокуратура, ички ишлар, вояга етмаганлар билан ишлаш бўлимлари ходимлари иштирок этдилар.

«Оила, мактаб, маҳалла ва жамоатчилик ҳамкорлиги» деб номланган бу анжуманни Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев очди.

Анжуманда Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари Шуҳрат Жалилов, республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси раиси Ҳотам Абдураимов, «Маҳалла» жамғармаси шаҳар бўлими раиси Ҳожиакбар Бахтиёров ва бошқалар иштирок этдилар.

Очил ҲАЗРАТОВ.

Юртимизда ислоҳотларни амалга оширишда ўрта ва кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорликни ривожлантириш масаласига алоҳида эътибор берилмоқда. Лекин бозор муносабатларига илк қадам қўяётган тадбиркор тезлик билан фаолиятини бошлаши осон иш эмас. Шунинг учун ҳам бу борада турли халқаро инсонпарвар ёрдамини кўрсатувчи ташкилотлар кўмаклашмоқдалар. Шаҳримиздаги саноат бизнес-инкубатори шулар жумласидандир.

Бу ташкилот икки йилдан буён Бирлашган Миллатлар Ташкилоти саноатни ривожлантириш бўлими томонидан саноат ва хизмат соҳасининг устувор тармоқларини ривожлантириш бўйича лойиҳаларини амалга ошириш ишлари билан шуғулланиб келмоқда.

Иқтисодиёт чорраҳаларида

ТАДБИРКОРЛАР ҲАМКОРИ

— Бундай лойиҳалар илгарилари ҳам жаҳоннинг бошқа мамлакатларида ўша мамлакатнинг шарт-шароитларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилган, — дейди бизнес-инкубатор директори Улуғбек Нуриддинов. — Биз ҳам мазкур лойиҳага ўзимиздаги вазиятларни чуқур ўрганган ҳолда ўзгартишлар киритдик. Асосий мақсадимиз ўрта ва кичик бизнес билан шуғулланиш истагини билдирганларга тадбиркорлик кўникмаларини ўргатиш. Лойиҳамизнинг номидан ҳам кўриниб турибдики, уни бизнес-инкубаторнинг бошланғич дастури деб атаса бўлади.

Бизнес-инкубатор ўз ишини бошлашга аҳд қилган кишиларга маслаҳатлар берди. Уларнинг ғоя ва таклифларини ўрганиб чиқди, бошлаётган ишларининг самарадорлигини, истиқболларини аниқлаб берди, беҳуда сарф-харажат қилиш эҳтимоли олдини олишга кўмаклашди. Бундан ташқари тадбиркорларга бизнес-режалар тузишда ҳам ўз маслаҳатларини аямади. Масалан, масъулияти чекланган «Агропол» фирмаси бизнес-инкубаторда ишлаб чиқилган бизнес-режа бўйича қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашни йўлга қўйди ва ҳозир дурустгина натижаларни қўлга киритмоқда. Ёки бўлмаса «Василахон» хусусий фирмасини олайлик. Бу фирма кўп изланишлардан кейин бизнес-инкубаторнинг аъзолигига қабул қилинди ва доимий хизматимиздан фойдаланиш имконига эга бўлди. Фикримизнинг далили учун яна бир мисолни айтадиган бўлсак, бир гуруҳ тиббиёт ходимлари ўз ишларини бошлаш истаги билан бизнес-инкубаторимизга мурожаат этдилар. Уларнинг мақсад ва режалари изчиллик билан ўрганилиб, тегишли йўл-йўриқ ва тавсияларимизни бердик. Айни пайтда улар масъулияти чекланган «Соғлом оила» оналар ва болалар марказини ташкил этиш арафасида турибдилар.

Мисолларни бежиз келтирганимиз йўқ. Ҳозирги кунда мустақил иш бошлаш мақсадида юрган ёш тадбиркорлар бизнинг бизнес-инкубаторга мурожаат этсалар уларга кредит олиш масаласида, офислар топиш ва жиҳозлашда кўмаклашиб юборамиз. Янги ташкил топаётган кичик корхона ва фирмаларнинг бир нечтасига ана шундай хизматларни ҳам кўрсатдик.

Шу кунларда жамоамиз «Файз» хусусий фирмаси учун ҳар томонлама мукаммал бизнес-режа тузиш билан банд. Биз бир нарсадан қувонамизки, юртимизда тадбиркорлар сафи тобора кўпаймоқда. Улар хоҳ ишлаб чиқариш билан, хоҳ хизмат кўрсатиш билан бўлсада эл-юрт фаровонлигини оширишни асосий режа қилиб олганликларидан мамнунмиз.

Баҳодир МАҲМУДОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг иқтисодиёт бўйича шарҳловчиси.

Мустақиллик туфайли юртимиз — Ўзбекистон жаҳонга юз тутмоқда. Хорижий элларда республикамизнинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўлидан демократик ва ҳуқуқий давлат қуриш сари олиб бораётган сиёсати, иқтисодий ислоҳотлари, маънавият ва маданияти ҳамда санъатига қизиқиш тобора ортиб боряпти. Буни биз Ўзбекистон радиоси хорижий эшиттиришлар бошқармасининг немис тилида радиоэшиттиришлар таҳририятига келаётган хатлар мисолида ҳам яққол кўришимиз мумкин.

Ўзбекистон ва жаҳон

СЕҲРЛИ ДИЁР

Кези келганда шуни айтиш жоизки, биргина ўтган йилнинг ўзида таҳририятимизга Германия, Австрия, Швейцария аҳолиси қисман немис тилида сўзлашувчи Бельгия, Люксембург, Швеция, Финляндия каби мамлакатлардан мингга яқин мактублар келди. Янги йилнинг ўтган уч ҳафтаси давомида эса хорижлик тингловчиларимиздан юзга яқин хатлар олинди.

Радиотингловчиларимиз ўз мактубларида таҳририятимиз жамоаси тайёрлаган «Ҳафта акс садоси», «Хайрли кеч, Оврупо!», «Якшанба учрашувлари», «Адабий карвон» сингари рукн ва дастурлари орқали берилган эшиттиришлар хусусида ўз фикр ва мулоҳазаларини, истакларини баён қиладилар. Тингловчиларимиз мактублари асосида ҳар ҳафтада «Бизга ёзадилар» номли ахборот-мусиқий дастуримиз эфирга чиқади.

Мактублар, мактублар... Мактуб — ярим дийдор, хатлар — дил изҳори... Булардан ташқари, уларни кўзгуга ҳам қиёслаш мумкин. Боиси, мактублар мазмунига қараб, меҳнатингиз самарасини туйгандек бўласиз...

«Азиз тошкентлик дўстлар! — деб ёзади Бибергемюнд (Германия)лик тингловчимиз, журналист Маркус Вайднер. — Сизларнинг немис тилидаги эшиттиришларингизни мунтазам тинглаб бораман. Мен, айниқса, сиёсат мавзуидаги ахборотларга жуда ҳам қизиқаман (маҳаллий матбуотимизда республикангиз ҳақида маълумотлар кам ёритилади). Айтиш мумкинки, Тошкент радиосидек ҳар бир тингловчига самимий муносабатда бўладиган радиостанция жаҳонда бармоқ билан санарли даражада оз. Тошкентдан берилаётган эшиттиришларни тинглаганингда, сухандон тингловчи билан юрак-юракдан диллашиб, эшиттиришга ўзининг бутун қалб қўрини бағишлаётганининг шоҳиди бўласан, киши».

Яна бир тингловчимиз, Ҳалле шаҳридан Манфред Сигулла ёзади: «Мен учун мамлакатингизда олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсат тўғрисидаги материаллар жуда қизиқарлидир. Шунингдек, эшиттиришингизда таралаётган фольклор мусиқалари, ўзбекча дилрабо куй ва қўшиқлар ҳам манзур бўлмоқда».

Нойенбурглик Андреас Глюк: «Долзарб сиёсий мавзудаги ва албатта, маданий ҳаёт акс эттирилган эшиттиришларингиз менда катта қизиқиш уйғотади, — деб ёзади. — Булардан ташқари, миллий қадриятлар, анъаналар, урф-одатлар, азалий удумлар ҳақидаги эшиттиришларингиз ҳам диққатга сазовордир. Бир сўз билан айтганда, эшиттиришларингизда қўйилган мақсадларга эришилмоқда, улар сифат жиҳатидан ҳатто жаҳондаги йирик радиостанциялар (Москва радиоси ва бошқалар) эшиттиришлари билан ҳам беллаша оладилар».

Ҳарри Виинанен финляндиялик. Унинг таҳририятимизга йўллаган мактубида шундай сатрлар бор: «Мен бундан бир неча йил аввал Тошкент радиоси эшиттиришларини тинглашга муваффақ бўлган эдим. Яқинда эшиттиришларингиздан яна баҳраманд бўлиб, Тошкент радиосини қайтадан кашф этдим. Айниқса, менга мустақил Ўзбекистоннинг ёш истеъдодлари ижросида берилган мусиқий дастурлар жуда манзур бўлди».

Гладбек шаҳрида чиқадиган кундузги газета ходими Франк Брезоник ўз фикрларини қуйидагича изҳор қилиб: «Эшиттиришларингиздаги у ёки бу мавзу, рукн ёки дастурлар ёқади-ёқмайди, дейишимга асос йўқ. Чунки немис тилидаги эшиттиришларнинг барча дастурларини маза қилиб эшитса бўлади. «Бизга ёзадилар» рукни остидаги эшиттиришларни канда қилмай тинглаб бораман. Ўзбекча мусиқаларни ҳузур қилиб тинглайман», — деб ёзади у ўз мактубида.

Кўплаб радиотингловчиларимиз «Адабий карвон» эшиттиришимиз мухлисларидир. Ойда икки марта эфирга узатиладиган бу эшиттиришимизда халқимизнинг улуғ мутафаккир шоирлари, таниқли ўзбек ёзувчи ва шоирлари ижодидан намуналар бериб борилади. Ландсберг (Германия)лик тингловчи Мартин Вернер мактубидан сатрлар келтирамиз: «Юртингиз, ўзбек халқининг урф-одатлари ҳақидаги эшиттиришларингизни қизиқиш билан тинглаб бораман. Айниқса, ўзбек ёзувчиларининг ҳикояларини севиб тинглайман; улар нақадар шоирона маҳорат билан ёзилган, юксак ҳис-туйғулар билан йўғрилган!...»

Велберт шаҳридан Йозеф Циммерман ёзади: «Қадрли таҳририят!

Немис тилидаги эшиттиришларингизни эътибор билан тинглаб бораман, улар юртингизда содир бўлаётган янгиликлардан бохабар бўлишимизда ягона манбадир. Ўзбек ёзувчиси Ўткир Ҳошимовнинг бугун (1996 йил 8 декабрь)ги «Устоз ва шогирд» номли ҳикояси менга жуда-жуда манзур бўлди. Ёзувчининг асарлари Германияда китоб ҳолида нашр этилганми? Унинг ижоди тўғрисида кўпроқ маълумот олиш, асарларидан мутолаа қилиш бирдан-бир орзумдир».

«Менинг исмим Инго Домбровски, ёшим ўттиз бирда, — деб ёзади яна бир тингловчимиз. — Кёльн университетида кимё фанини ўрганмоқдаман. Жуда кўп вақтимни мутолаага бағишлайман. Чўнтагим кўтарган пайтда олис мамлакатларга саёҳат қилишга ҳам ниҳоятда қизиқаман». Леверкузенлик бу талаба ўз мактубида республикамиз билан танишиш орзуси ҳам йўқ эмаслигини изҳор этади: «Тошкентга самолётда учиб келиб, сўнгра Бухорога сафар қилмоқчиман». Ва у ўзининг бўлажак саёҳатига доир саволлар беради...

Биз ушбу кичик мақолада оқшомхонларни кўпсонли радиотингловчиларимиздан келган мактубларнинг айримлари билан таништирдик, холос. Уларнинг рўйхатини яна давом эттириш мумкин. Таҳририятимиз олдида турган асосий вазифа — Президентимиз ташаббуси билан «Инсон манфаатлари йили» деб эълон қилинган жорий йилда хорижлик тингловчиларимизнинг фикр-мулоҳаза, таклиф ва истакларини инобатга олган ҳолда эшиттиришларимизни янада сермазмун, таъсирчан ва қизиқарли бўлишлигини таъминлашдан иборатдир.

Мирзаали АКБАРОВ,
Ўзбекистон радиоси хорижий эшиттиришлар бошқармасининг немис тилида радиоэшиттиришлар таҳририяти раҳбари.

Миср янгиликлари

УЛКАН СУВ ИНШООТИ

Миср Президенти Ҳусний Муборак XXI аср бўсағасидаги энг улкан иншоот — мамлакат Қадимий водийси жанубидаги муҳим канал қурилишини бошлаб берди.

Бу улкан сув иншооти ишга тушгач, Мисрнинг аксарият аҳолиси яшайдиган ва майдони мамлакат умумий майдонининг атиги 4 фоизини ташкил қиладиган водий ва воҳалари майдони 25 фоизга етади.

Қадимий водийдаги бу канал Нил сувининг бир қисмини саҳро орқали Абу Сумбул жанубидаги Носир кўлига узатади. Тадқиқотларга кўра бу йирик сув артерияси 8 миллион феддан (бир феддан 0,42 гектарга тенг) майдонни қамрайди. Ернинг сунъий йўлдошлари орқали олинган суратлар бу ерлардан 3,4 миллиони қишлоқ хўжалиги учун яроқли ерлар эканини кўрсатади.

Лойиҳа айни чоғда Қадимий водийдаги суғориш ишларини ҳам тартибга солиш, оқава ва сизот сувларидан қайта фойдаланишни ҳам назарда тутади. Шу боис янги канал оладиган сувнинг маълум миқдорини мана шу иқтисод қилинган сувлар ташкил этади. Натижада Мисрнинг Нил дарёсидан олаётган сув миқдори унча кўпаймайди ҳам.

Мазкур канал Қадимий водий жанубидаги ва Синайнинг шимолий қисмдаги районларни сув билан таминласа, «Тинчлик канали» Синай ярим оролининг чўл зоналарини об-ҳаёт билан қондиради.

«Водий жанубидаги дельта» номини олган бу лойиҳа амалга оширилгач Мисрда яна 24 та янги шаҳарча бунёд этиш мумкин бўлади. Шу билан бирга кўплаб янги иш ўрни барпо этилади, водийнинг ҳамма ерларини тараққий топтиришга эришилади.

Ўтмишда кўп оғир кунлар, қатор урушларни бошидан кечирган Миср эндиликда улкан тараққиётга зарурат сезар эди. Мана иқтисодий самараси 20 йил атрофлича ўрганилган бу улкан лойиҳа мамлакатнинг асосий аҳолиси яшайдиган Нил дарёси бўйидаги майдони умумий майдоннинг атиги 4 фоизини ташкил этадиган тор водийсини бир неча бор кенгайтириб, уни 25 фоизга етказишга қаратилган.

ДАВР ТАЛАБИ

1997 йил Миср оммавий ахборот воситалари тараққиётида янги уфқлар очади.

Миср оммавий ахборот воситалари 1997 йил давр талабига мос ҳолда улкан одимлар билан тараққий топади. Айни чоғда ўзининг мисрликларга хос арабий қиёфасини, миллийлигини сақлаб қолади. Мамлакат телевидениеси ва радиоэшиттириш тармоқлари барча сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий воқеликни ўз вақтида ёритиш, информация соҳасидаги стратегик мақсадларни амалга ошириш ва бу борада туб ўзгаришларга эришиш мақсадида кескин тараққий эттирилади. Янги йилда амалга ошириладиган энг муҳим ишлардан бири шу йилнинг сўнгги чорагида 72 телеканалга эга бўлган Миср сунъий йўлдошини учириш бўлади. У Миср ва бошқа араб мамлакатларидаги кўп сонли телетомошабинлар эҳтиёжини қондиришга хизмат қилади. Бу йил яна маданият, спорт, таълим-тарбия, оила ва болалик, ахборот ва бошқа соҳаларга ихтисослашган 6 та каналнини ишга тушириш учун улкан тайёргарлик ишлари бошлаб юборилади. 1997 йили ахборот маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган махсус акционерлар жамоаси тузилади ва ундаги 40-50 фоиз акцияларга Миср радио ва телевидениеси корпорацияси эгалик қилади. Қолган акциялар ихтисослашган корхоналар ҳамда халқ орасида эркин тарқатилади. Бу йил умумий қиймати 1 миллиард жунайҳдан ортиқ Ҳ. Муборак номидаги студиялар мажмуасини бунёд этиш ишлари ҳам бошлаб юборилади ва у 24 ой ичида якунланади.

ЭКСПОРТ ЮКСАЛИШДА

Миср савдо ва таъминот вазири, фан доктори Аҳмад Гувайлий мамлакат экспорти юксалишда эканлигини мамнуният билан қайд этди.

Вазирнинг таъкидлашича, Мисрнинг Америка, Европа, Осиё, Африка ва Араб мамлакатларига чиқараётган экспорт маҳсулотлари ҳажми ўтган йил ортиб борган, бу ўсиш янги йилда ҳам давом этади. Бунга бу соҳа ходимларини рағбатлантириш, улар йўлидаги турли ғовларни олиб ташлаш эвазига эришиш назарда тутилмоқда.

Миср савдо ва таъминот вазири 1996 йил мамлакатда экспортга эътибор бериш йили бўлгани, шу йили август ойигача Мисрнинг АҚШга экспорти ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан 10,2 фоизга ошгани ва 460 миллион долларга етганини маълум қилди. У яна АҚШ савдо вазири билан Миср экспорти, айниқса, тўқимачилик маҳсулотлари, тайёр кийимларни Америка бозорларига тушириш йўлидаги мавжуд чигалликларни бартараф қилиш, келишиб олингани ва бу соҳада банкларга рухсатнома — визалар беришга қарор қилинганини ҳам қўшимча қилди.

Айни чоғда у Миср маҳсулотлари Европа бозорларида ҳам сезиларли даражада кўпайиб бораётганини таъкидлар экан, Мисрнинг Голландияга чиқараётган тайёр кийимлардан иборат экспорти ҳажми 6,4 миллион долларга, Норвегияга чиқарилаётган экспорт моллари қиймати 4 миллион долларга етгани, бу орада Қозоғистон билан умумий қиймати 5 миллион доллар бўлган кафолатли экспорт чиқаришга келишиб олинганини мисол тариқасида келтирди.

ОРАСТАЛИК ДАЛИЛЛАРИ

Америкалик илмий тадқиқотчининг таъкидлашича, қадимдаги оддий мисрликлар ҳам ўта ораста, саранжом-саришта бўлишган экан.

Қадимдаги оддий мисрликлар ҳаётини ўрганган америкалик илмий тадқиқотчи А. Мак-Девил улар ўта саранжом-саришта, ўқишга зўр иштиёқли бўлишганини аниқлади. Шу билан бирга улар ўз пойтахтларини жуда севишган, ҳаётларини усиз тасаввур ҳам қила олишмаган экан. У ўзининг «Илмий маърифат» журналида босилган мақоласида археолог олимлар шу асримизнинг биринчи ярмида Луксор яқинидаги Дийр Ал-Мадина қишлоғида ўн мингга яқин муҳим ҳужжатларни топишга муваффақ бўлишгани, уларда қадимий мисрликларнинг аксарияти ўқиш ва ёзишни биладиган саводхон бўлгани, кундалик ҳаётда ҳамма нарсани жой-жойига қўядиган, саранжом-саришта яшашга иштиёқманд бўлиб, кўп нарсаларни қайд қилиб юришганини кўрсатувчи далиллар борлигини айтади.

Тадқиқотчининг айтишича, оддий ишчилар ҳам ўз касб-корларига керак бўлмаса-да, билим олишга ўч бўлишган экан. Қадимий Мисрда билимдон ва яхши одоб ва ахлоқли бўлишни бахтли, саодатли яшаш омили, деб билишган экан.

Америкалик тадқиқотчининг ёзишича, қадимий мисрликлар ўша пайтдаги ўз пойтахтлари бўлмиш Тийба (ҳозирда Луксор) шаҳрини чексиз севишган эканлар. Топилган хат-ҳужжатлар қадимий Мисрдаги оддий кишилар ҳаётини тўла, рўй-рост очиб беради. Зеро, расмий қайднома, папирус қоғозлари, деворий нақш ва суратлар эса оддий халқнинг кундалик ҳаётидан кўра фиръавнлар ҳаёт тарзи, уларнинг солномалари, турли диний маросимларни ўзида акс эттиради.

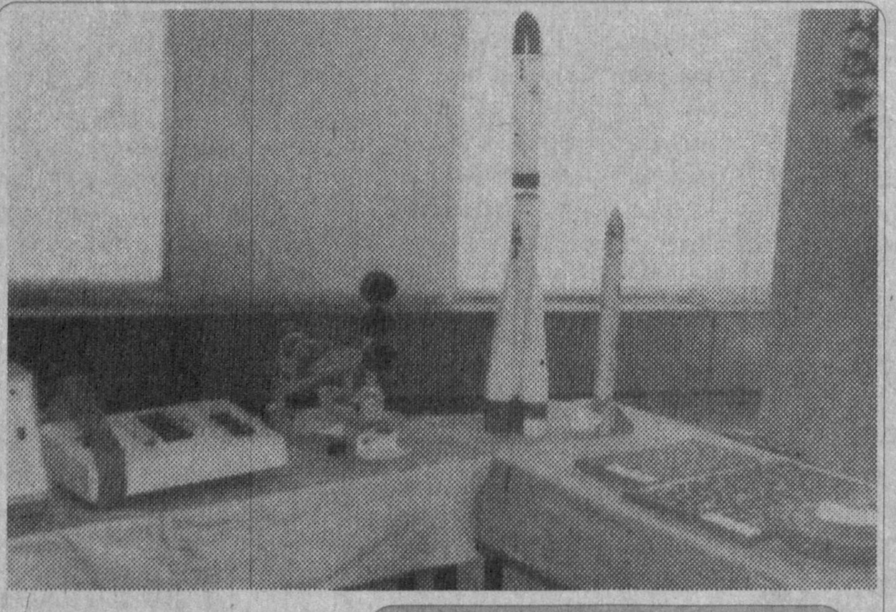

Келажак бугундан бошланади

ИЖОДКОР БОЛАЛАР

Шаҳримиздаги болалар ижодий марказлари ва турли тўгаракларда ҳунар ўрганган ҳамюртларимиз бугунги кунда мустақиллигимизни ҳам ўз ижодларида тараннум этишмоқда.

Акмал Икромов туманидаги болалар ва ўсмирлар ижодиёти марказида олиб борилаётган ишлар фикримиз далилидир. Бу ерда 20 га яқин тўгарак фаол ишлаб турибди. Улар орасида кейинги вақтда ёғоч ўймакорлиги, қандолатчилик, каштачилик ва ёш техниклар тўгаракларига бўлган болаларнинг қизиқиши анча юқори бўлмоқда. Рақс, драма тўгарагида қатнашаётган ўқувчилар «Илҳом чашмалари» кўрик-танловида ҳам иштирок этишди. Шунингдек марказда «Тасвирий санъат» тўгараги аъзоларининг иштиёқмандлари жўшқин фаолият кўрсатишмоқда.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СУРАТЛАРДА: «Тасвирий санъат» ва «Ёш техниклар» тўгараги аъзоларининг ижод намуналари.

Засим Соколов олган суратлар.

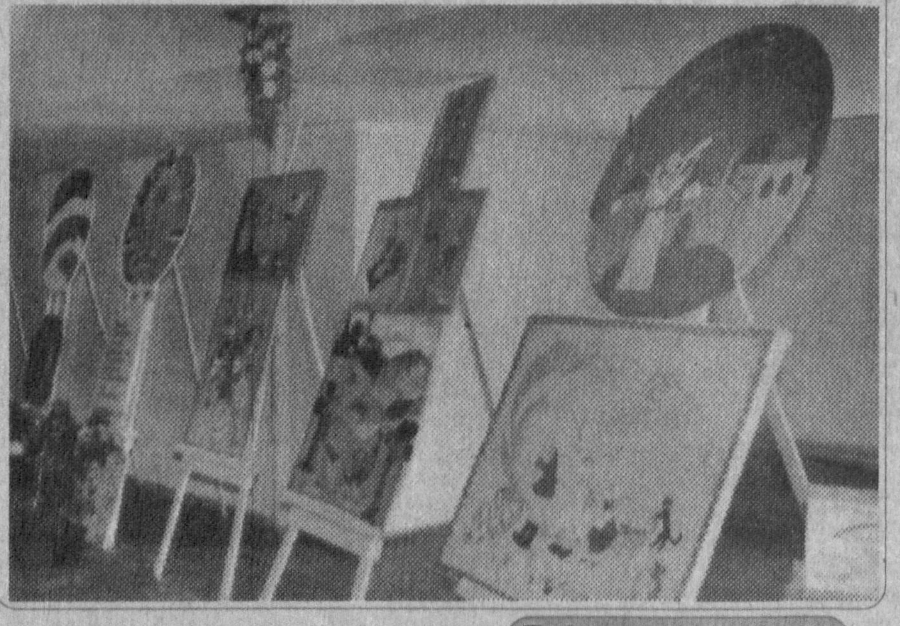

Пойтахт театрларида

САҲНАДА — «МАШРАБ»

Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрида Эркин Хушвақтов асари асосида саҳналаштирилган «Машраб» спектаклининг премьераси жамоатчилик эътиборига ҳавола қилинди.

Ўзбекистон халқ артисти, давлат мукофоти совриндори Т. Азизов ва М. Абдуллаевалар саҳналаштирган «Машраб» спектаклидаги Машраб ролини Муқимий номли ўзбек Давлат мусиқали театрининг артисти Н. Рустамов, она ролини эса Ўзбекистон халқ артисти Я. Абдуллаевалар ижро этишмоқда. Қолган ролларни ҳам Ҳамза театрининг етакчи артистлари — П. Носиров, С. Раметова, М. Мухторовалар саҳнага олиб чиқишди.

Премьерада иштирок этган Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирининг ўринбосари М. Абдуқундузов «Машраб» саҳна асарининг муваффақиятли чиққанлиги билан унинг ижодкорларини қутлади.

«Тўра» байналмилал фирмаси ҳомийлигида саҳна юзини кўрган «Машраб» спектакли билан 30—31 январь кунлари санъат шинавандалари танишдилар.

Мухтасархон КАРИМОВА.

— Жасур, бугун қандай кун, биласанми? — деди ўғлим эрталаб ишга отланаётиб набирамга.

— Вой, сизни қаранг, — деди набирам мактабга боришга тараддуд кўраётиб. — Билмайсизми, бугун туғилган куним.

— Биламан, биламан, ўғлим, — Нима олиб келай?

— Ўзингиз биласиз, ада.

— Қалам, ручка, дафтарларинг етарлими?

— Етарли, адажон.

Акс садо

ЎҒЛИМ, БУГУН СЕН ТУҒИЛГАН КУН

Кечқурун уйимиз байрам тусини олди. Одатдагидек набирамнинг туғилган куни билан табриклаб, ҳар ким ўз атаганини совға қилди. Адажониси Сайф уз Зафар Навбаҳорийнинг «Дурр ул-Мажолис» китоби билан туғилган кунини табриклади.

— Раҳмат, адажон, — деди Жасур китобни кўксига босиб.

Боланинг қувончи чексиз эди. Шуларни қоғозга туширар эканман, 1997 йил 6 январда «Тошкент оқшоми» газетасида эълон қилинган 274-мактаб ўқитувчиси Маҳмуда Валиеванинг «Ўқувчининг туғилган кунини нишонлаш керакми?» мақоласи хаёлимдан ўтди.

Туғилган кунни ўтказиш боланинг ёдида бир умр сақланиб қолади. Бола уни эслаб юради. Бироқ туғилган куннинг қаерда, қандай ўтказилиши ҳам муҳимдир. Мен Маҳмуда Валиеванинг фикрига юз фоиз қўшилган ҳолда ўзимнинг ҳам баъзи фикр ва мулоҳазаларим билан ўртоқлашмоқчиман.

Туғилган кунни ўша ўғил ёки қизнинг уйида ўтказиш шарт эмас.

Менинг фикримча, туғилган кунни, айниқса 9, 10 ва 11-синф ўқувчиларининг туғилган кунини ҳамжиҳатлик билан дарсдан сўнг ёки 4-соатдан кейин мактаб директори ижозати билан ўтказиш мақсадга мувофиқ бўлади.

«Ўқувчининг туғилган кунини ўтказиш керакми?» мақоласининг муаллифи билан юқори синф ўқувчилари ўртасида бўлиб ўтган суҳбатдан қуйидаги кичик бир парчани келтириб, сўнг фикримизни давом эттирсак.

«Яқинда бекатда йиғилишиб турган 15 нафар йигит-қизни кўрдим. Улар 16-17 ёшларда, чамаси 11-синф ўқувчилари эди. Қизлар чиройли кийиниб, пардоз қилиб олган. Ўғил болаларнинг иккитаси сигарет чекиб, машина тўхтатиш билан овора. 3-4 таси бекатдаги гул бозоридан гулдаста харид қилмоқда. Шу топда маршрутли такси келиб қолди. Ичидаги икки йигит уларни машинага чақирди, ёнидан 100 сўмлик пул чиқариб, яна битта гулдаста қўшиб олдирди ва ҳаммалари маршрутли таксига чиқиб кетдилар. Унгача мен ёнимдаги икки қиз билан гаплашиб, уларнинг туғилган кунга кетаётганликларини билиб олгандим. Ўша суҳбатни айнан келтираман.

— Мактабда ўқийсизларми?

— Ҳа, 11-синфда.

— Дарс бўлмадими?

— «Доҳолар» ўқишяпти. Биз учинчи соатдан кейин жавоб сўрадик, туғилган кунга кетяпмиз.

— Нега ҳамма бормаяпти?

— Улар пастлик қилишди. Совғага 50 сўмдан йиғдик... Хуллас қизлар 10 хилдан ортиқ лаб бўёғи, 12 дан ортиқ кўз бўёғи, 8 хил юз бўёғи, катта упа-элик тўплами олишди...

— Бунинг ўрнига китобми, гулдонми, соатми олсаларинг бўларди-ку! Шунда қолган синфдошларинг ҳам борармиди, совғага йиғилган пул ҳам 20 сўмдан тушармиди?

— Эй, улар туғилган кунини қилиб беришдан қочишяпти. Ундан кейин Дилбарнинг уйида ҳамма нарса ошиб-тошиб ётибди. Ўзига зарурини олдик».

Мана, қадрли муштарийлар. Ўзларингиз 11-синф ўқувчиларининг уйда, мактабда олган таълим-тарбияси билан озгина бўлса ҳам танишдингиз. Ўринли савол туғилади. Сигарета чеккан, жарақ-жарақ пул чиқариб, такси ёллаган, синфдошлари устидан кулиб, «Улар пастлик қилишди. Улар туғилган кунини қилиб беришдан қочишди», деб чиройли кийиниб, пардоз қилиб олган ўғил, қизлардан нимани кутиш мумкин. Мен уларнинг шу ҳолатга тушишига оила, мактаб сабабчи, деб ўйлайман. Туғилган кун уйда эмас, мактабда синф раҳбари етакчилигида стол ясатилмасдан, ўйин-кулги билан ўтгани яхши. «Айримлар умуман туғилган кунни нишонлаш керак эмас, эскичада бу гуноҳ экан, деган фикрни билдиряптилар» дейилади мақолада. Йўқ, гуноҳ бўлмайди. Муаллиф айтмоқчи, бола ширин сўз, эътиборга ташна бўлади. Синф раҳбари синфда уни туғилган куни билан табриклаб, синф ўқувчилари номидан битта чиройли гулдаста ва бадиий китоблар топширса боланинг кўнгли шод бўлиб, буни бир умр эслаб юради.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ,
халқ таълими аълочиси.

Бирон бир халқнинг қандай яшаётганини билмоқчи бўлсанг бозорини бориб кўр, дейишади. Бозор фақат халқнинг қандай яшаётганлигини эмас, унинг ички дунёсини, маънавиятини бўйлайдиган масқандир. Баъзан шундай ширинсўз сотувчилар учрайдики, харид қилиш хаёлингда йўқ нарсаларни ҳам халтангга солиб қўяди. Бундай пайтларда чапдаст йигитнинг маҳоратига қойил қоласиз. Лекин ана шундай уддабурон йигитлар кўпинча кўзингизга қараб туриб алдайди...

Ажаб савдолар

ТАРОЗИНИНГ УЧИНЧИ ПАЛЛАСИ

ёки яна бозордаги алдамчилар ҳақида

Қўшни йигит билан бозорга бордик. «Фарҳод» бозоридан гуруч харид қиляпмиз. Бир литрлик банка билан ўлчаб беряпти.

— Бунингиз бир кило чиқадими ўзи? — деб сўрайман сотувчидан.

— Озгина кам, лекин қўшиб бераман. Саноқ бештага етганда тўхтади.

— Олти кило бера қолинг, — дедим унга.

— Олти кило бўлди.

— Йўғ-э?!

— Агар ишонмасангиз бошқатдан ўлчаймиз.

Иккиланиб қолдим. Кўзимга ишонч билан қараб турган йигитга қўшилмаслик ноқулай эди.

Беш-олти қадам юргач, қўшним шубҳаланди:

— Шу беш кило чиқмайди-ёв. Тўхтанг, тортиб кўрамиз.

Бир амакидан илтимос қилиб паллага қўйдик. Ярим кило кам. Менинг қўлимдаги бир ярим кило кам чиқди.

Орқамизга қайтдик. Йигит шошиб қолганидан, халтага икки кило гуруч солиб берди. Лекин биз уни роса хижолат қилдик ва бошқа кишидан гуруч харид қилдик.

Гўшт бозоридаги ҳангомаларни айтмасак ҳам бўлади. У ерда қассобларнинг қўпол муомаласи асабингни эговлайди. Қачон борсам, биронта бечора аёлни ҳақорат қилаётганлигининг гувоҳи бўламан. Бунинг устига тарозисига ҳеч ишонгим келмайди.

Кўпинча, уч-тўрт кило гўшт олганда унча билинмайди. Бир куни бир килогина гўшт харид қилдим. Бошқа бир тарозга қўйиб кўрсам, 250 грамм кам чиқди.

Айтишларича, тарози тошининг тагида қумга ўхшаш нарсаси бўлади. Ана ўшани тўкиб ташласа тош енгиллашиб қолар экан. Аслида бу енгиллаштирилган тарози палласи эмас, мол-дунёга алмаштирилган иймон палласидир. Ҳақидан уриб қолгани учун бирон киши камбағал бўлиб қолмайди. Лекин харид қилинган гўштнинг баракаси кетади.

Бозорда аёлу эркаклар қўл тарозида полиз маҳсулотларини сотиб ўтиради. Билган одамлар ҳеч қачон улардан картошка-пиёз сотиб олмайди. Сабаби...

Бир таниш йигит гапириб берди. Келинойим машинадагилардан 13 сўмдан картошка оладида, бу ёқда 13 сўмдан сотади. Нима фойдаси бор экан, деб ўйлардим. Бир куни ёнидан ўтиб кетаётсам чақириб:

— Шу ерда ўтириб туринг, уйга нарса олишим керак эди, — деб илтимос қилдилар. Хўп, дедим.

Бир киши ўн кило картошка олди. Тортиб бердим.

— Тарозингиз тўғрими? — сўради у киши қўлидаги халтани салмоқлаб кўриб.

— Ҳа. Ишонмасангиз паллага қўйиб кўринг.

Харидор халтасини катта тарозига қўйиб кўрган эди, икки ярим кило кам чиқди. Мени шунақанги сўкиб кетдики, ер ёрилмади-ю, ерга кирмадим.

Келинойимиз нима учун ўн учдан олиб, ўн учдан сотишини тушуниб етдим.

Бу воқеани акамга айтсам, парво ҳам қилмади.

— Қўявер, охиратда ўзи жавоб беради, — деди у.

Гап бунда эмас. Ҳозир ҳаммага ҳам осон эмас. Ҳар бир сўм ҳисобда. Умид билан бирон нарса харид қилса-ю, ҳаққидан уриб қолса.

Япон халқининг донолигига қойил қоласан, киши. Ана шу халқ вакиллари Америкадай мамлакатда бир қути сигарет сотиб олса ҳам ватандошининг магазинидан харид қилар экан. Ҳатто бир квартал пиёда юриб бориб бўлсада, японнинг дўконига боради. Бунинг тагида қанчалик миллатпарварлик борлигини ҳис қиляпсизми?

Биз-чи? Алматига ёки Москвага бориб қолсак, «местний» бўлиб олган ҳамюртларимиз, айнан ўзбеклар молимизга тажовуз қилади.

Ўйласанг ўйларинг оғрийди.

Эндигина ўсиб келаётган фарзандларимизнинг кўнглига яхшилик уруғини, миллатпарварлик уруғини эксак. Шубҳасизки, эртага, индинга унинг меваларидан ўзимиз ҳам баҳраманд бўлур эдик. Зеро, иймонли инсонлари бор бўлган миллатнинг эртаси нурли бўлади.

Абдураҳмон ЖЎРАЕВ.

Қомуслар Бош таҳририяти Абу Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Исмоил ал-Бухорийнинг тўрт жилдлик «Ал-Жоме ас-саҳиҳ» тўпламининг охирги 2-жилдини (1, 4, 3-жилдлари аввал чоп этилганди) босмадан чиқди. Энди сиз ушбу муборак тўпламнинг тўлиқ 4 жилдлигини ўзбек тилида ўқишингиз мумкин.

Маълумки, ҳадислар тўпламида жаноб пайғамбаримизнинг айтган сўзлари, феъл-атворлари, ахлоқлари, пайғамбарликка қадар бўлган ҳамда пайғамбарлик йилларидаги ҳаёт йўллари ёритилган.

«Ҳадис»нинг 1-жилдида ҳадис ва муҳаддислар, жаноб Расулуллоҳга қандай илоҳий ваҳий кела бошлагани, иймон китоби, намоз вақтлари ҳақида, ҳаж китоби, рўза китоби, лайлатул-қадрнинг фазилати, эътиқод ҳақидаги боблар киритилган бўлса, янги туҳфа этилаётган 2-жилдидан тижорат одоби, маданияти, тижорат хусусидаги шаръий ҳукмлар, савдо-сотиқда эгрилик қилганларнинг бу дунё ва охиратдаги жазоси, пешона тери билан тирикчилик қилиш, сотувчи ва харидор ўртасидаги муомала одоби, сотиш жоиз ва ножоиз моллар, бозорларнинг қандай бўлишлиги, кимошди ва кўтара савдоси ҳақида, судхўрлик, порахўрлик, зулмкорлик ҳамда покиза аёлларга туҳмат қилиш жазоси, васиятлар ва инсоннинг яратилиши-ю, қиёматда қайта тирилтирилиши, фаришталар, жаннат ва жаҳаннам ҳамда жинлар хусусида, ўтган пайғамбарлар фазилатлари, Муҳаммад Расулуллоҳ пайғамбаримиз, ул зотнинг хотинлари, саҳобаларининг фазилатлари ўрин олган.

Бу жилдни араб тилидан Хожа Музаффар Набихон ўғли ва Хожа Бахтиёр Набижон ўғли таржима қилганлар. Тўпламнинг 3-жилдини араб тилидан Раҳматуллоҳ қори Қосим ўғли ва Хожа Бахтиёр Набихон ўғли ўзбек тилига ўгирганлар.

Ўзингизга маълумки, бу жилдда Қуръон тафсири, Қуръон фазилатлари ҳақида, никоҳ, талоқ, нафақалар, ақиқа, қурбонлик, ов ва тасмия айтмоқ ҳақида, қурбон қилинадиган жонликлар борасида ва ниҳоят, ичимликлар тўғрисида ривоятлар берилган.

Ниҳоят, 4-жилдни арабчадан Абдулғани Абдуллоҳ таржималарида ўқиганмиз. Унда беморлар ва тиб ҳақида, либослар, одоб, латиф сўзлар, дуолар, тақдир, қасамлар ва назрлар, ҳийлалар, фийналар, ҳукмлар, Қуръон ва суннатга қатъий риоя қилиб ўзни гуноҳлардан пок тутмоқ ва тавҳид борасида ривоятлар берилган.

«Ҳадис»ларнинг 4 та жилди Ўзбекистон Фанлар академиясининг

Маънавият — миллат кўзгуси

ИМОМ БУХОРИЙНИНГ ТАБАРРУК КИТОБИ

мухбир аъзоси Неъматуллоҳ Иброҳимнинг умумий раҳбарлиги остида босмадан чиққан бўлса, муҳаррирлик қилиш Хожа Бахтиёр Набихон ўғлига насиб этди. Жамоатчи мухбиримиз у киши билан учрашиб, Имом Бухорий, ҳадисларнинг йиғилиши, энг тўғриларини ажратиш ҳақида ва ниҳоят ҳадислар китобининг 2-нашри ҳақида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилди.

— Ҳадислар китобларининг 2-нашрида аввалги нашрлардаги нуқсонлар бартараф этилди. 1-нашр сўзбошисида ҳадис ва муҳаддислар хусусида маълумотлар берилгани боисидан биз 2-нашр муқаддимасида бу ҳақда такрорлаб ўтирмай, Имом Бухорийнинг ҳаёт ва фаолиятлари, ота-оналари, бобо ва бобокалонлари, шогирдлари ҳақида кенгроқ баён қилдик.

Имом Бухорийнинг исми-шарифлари Муҳаммад, кунялари Абу Абдуллоҳ, лақаблари «Муҳаддислар имоми» ёки «Ҳадис илми борасида мўминлар амири»дир. Имом Бухорийнинг бобокалонлари Ал-Муғийра хусусларига келсак, ул киши Бухоро ҳокими Яман ал-Жуъфий қўлида мусулмон бўлиб, Бухорода истиқомат қилганлар. Ислом одатига кўра, бирор кишининг қўлида мусулмон бўлган шахс, ўша кишининг қабиласига мансуб саналган. Шул боисдан Ал-Муғийра билан ул кишининг барча авлодлари, жумладан Имом Бухорийнинг ҳам исмларига Бухоро ҳокими Яманнинг «Ал-Жуъфий» нисбаси қўшиб айтилган.

Имом Бухорийнинг оталари Исмоилнинг кунялари «Абулҳасан»дир. Ул киши ўз даврларининг йирик муҳаддисларидан, Имом Моликнинг шогирд ва асҳабларидан бири бўлганлар.

Имом Бухорийнинг оналари каромат соҳибаси Обида Аллоҳ таологa қилган илтижо ва дуоларининг натижасини кўриш саодатига муяссар бўлганлар. Бунинг исботи шуки, Имом Бухорий гўдакликларида кўр бўлиб қоладилар, жамики табиблар кўриб, даволай олмайди. Шунда оналари фарзандларига ачиниб, туну кун парвардигорга тоат-ибодат ва дуо бирла машғул бўладилар. Бир куни ул муҳтарама туш кўрадилар. Тушларида Иброҳим алайҳиссалом намоён бўлиб, ул муҳтарамага: «Эй аёл! Аллоҳ таоло дил-дилдан қилган беҳисоб дуоларингга ижобат қилиб, ўғилчангнинг кўзига қайта нур ато этди», — деб марҳамат қиладилар. Имом Бухорийнинг оналари эрталаб уйқудан туриб қарасалар, ҳақиқатан ҳам ўғилчаларининг кўзлари кўрадирган бўлиб қолибди.

Пайғамбаримиз саллаллоҳу алайҳи ва салламнинг суннатларини қайта тиклаш ва жонлантириш тақдир қилинган Имом Бухорийнинг туғилган масканлари Бухорои шариф бўлиб, ҳижрий 194 йили, Рамазон ойининг 13-куни жумъа намозидан сўнг дунёга келганлар.

Оталари Исмоил вафот этганларида ул киши ҳали ёш бола бўладилар. Ўн ёшга етар-етмас Имом Бухорийнинг қалбларида Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ҳадиси шарифларини ёд олиб, ўрганишга иштиёқ пайдо бўлади. Худди шу вақтдан бошлаб мударрислар давраларида иштирок эта бошлайдилар. Илми ҳадис, фиқҳ борасида иқтидорлари шул қадар тез орта борадики, ҳатто ўшал даврда Мовароуннаҳрда энг йирик муҳаддис бўлмиш Ад-Доҳилий ҳадис ривоят қилганларида хатоларини топадирган бўладилар.

Шул тариқа Имом Бухорийнинг ҳадис илмига иштиёқлари тобора орта бориб, 70 мингдан зиёд ҳадисни ёд оладилар, уларнинг орасидан тўғриларини ажратиб, Қуръони Карим оятлари билан исботлайдилар. Имом Бухорий юртларида ўзлари билмаган бирорта ҳадис қолмагач, ўзга ислом мамлакатларидаги уламолардан ҳадис тўплаш мақсадида сафар қилишга қарор қиладилар. Ниҳоят, 16 яшар Имом Бухорий ҳижрий 210 йили оналари ва биродарлари Аҳмад билан биргаликда ҳаж сафарига чиқиб, Маккаи Мукаррамага етиб келадилар. Оналари ва биродарлари ҳаж маросимларини адо этишгач, Бухорога қайтиб кетишади. Имом Бухорий ёлғиз ўзлари ҳадис тўплаш мақсадида ул ердаги шайхлар йиғинларида иштирок эта бошлайдилар. Ул киши айни шу ниятда Мадина, Басра (4 марта), Куфа (бир неча марта), Бағдод (8 марта), Шом, Миср, Балх, Марв, Ҳирот, Рай каби кўплаб жойларда бўлиб, у ерлардаги шайху уламолардан ҳам ҳадис тўплайдилар. Жамлаган ҳадисларининг адади олти юз мингга етади. Имом Бухорий ҳадисларнинг тўғриларини ажратиб, уларни фиқҳий бобларга бўлиб, сўнг Қуръон оятлари бирлан исботлаш жараёнида минглаб ҳадис илми иштиёқмандларига мударрислик ҳам қиладилар. Шогирдларининг сони 90 мингга етади. Улардан энг иқтидорли ва машҳурлари — Имом Муслим ибн ал-Ҳажжож, Имом Абу Исо ат-Термизий ва Имом ан-Насоийдирлар.

Имом Бухорий ўзлари кўзлаган мақсадларини ниҳоясига етказгач, Бухорои шарифга қайтадилар. Аммо Бухоро ҳукмдори ул кишининг ислом оламидаги шуҳрату обрўлари соясида иккинчи даражали одам бўлиб қолишдан чўчиб, шаҳарга киритмайди. Шул боисдан Имом Бухорий Самарқандга йўл оладилар, лекин Самарқанд ҳокими ҳам айни шу фикрда у кишини шаҳарга қўймайди. Сўнг Имом Бухорий Самарқанд яқинидаги Хартанг қишлоғида яшовчи бир қариндошлариникига бориб, ўша ерда истиқомат қилиб қоладилар. Имом Бухорий ҳижрий 256 йили, Рамазон ҳайити куни 62 ёшда вафот этадилар ва ўша ерга дафн этиладилар.

Келгуси йилда Имом Бухорий таваллудларига 1225 йил тўлади. Қомуслар Бош таҳририятининг ҳадислар китобининг 2-нашри ушбу муборак санага муносиб туҳфа бўлади.

Назира ЖЎРАЕВА суҳбатлашди.

Мозийга назар

ОҚИЛАЛАР ТАҲСИНИ

Жуда қадимдан аёлларимиз орасидан ҳукмдорлар, оқила маслаҳатгўйлар, етук донишмандлар, забардаст олимлар, сухандон, сўзи ширин шоирлар етишиб чиққан. Бу оқила маликалар ҳақида кўпгина қўлёзма ва тошбосма асарларда ҳам етарлича қизиқарли маълумотлар бор. Муҳтарам муштарийларга бироз толиқарлироқ бўлсада биз бу мақолада тарихий далилларга кўпроқ мурожаат қилмоқликни лозим билдик.

Қарийб йигирма йил (1644 — 1664 йиллар) Хоразмга ҳукмдорлик қилган Хива хони, Абдулғозий Араб Муҳаммадхон ўғли ўзининг ажойиб «Шажарайи турк» ёзма обидасида ўғиз элига беклик қилган қизлар зикрида шундай ёзади: «Туркманнинг тарих билатурган яхшилари ва яна яхшилари айтиб турурлар: етти қиз барча ўғиз элини оғзина боқундуриб, кўп йиллар беклик қилдилар. Аларнинг бири Олтун Кўзача Сундун бойнинг қизи ва салур Қазан алпнинг ҳали бўйи узун бўлур эрди. Иккинчиси Қаромиш бойнинг қизи ва Мамашбекнинг ҳали Барчин Салур эрди, анинг қабри Сир сувининг ёқасинда турур ва халққа машҳур турур, ўзбек анға Барчиннинг Кўк кошона дер, кошинкарли яхши каниз турур. Учинчи Қайибойнинг қизи ва чавулдур Бола алпнинг ҳали (хотуни) Шабати эрди. Тўртунчи Қўндибойнинг қизи, Бияган Алпнинг ҳали Кунун Кўркли эрди. Бешинчи Юмақбойнинг қизи, Қақин Кўнақ Алпнинг ҳали тақи бир Кунин Керкли эрди. Олтинчи Алп Арслоннинг қизи Кастан Қора Алпнинг ҳали Керча Бўлади эрди. Еттинчи Қиниқбойнинг қизи Дўдалбойнинг ўғли Қимачнинг ҳали Қуғадли эрди».

Далилдан шуни англашимиз мумкинки, қадим туркий авлодларда аёлларнинг ижтимоий-сиёсий мавқелари юксак даражада бўлган. Туркийларда барча даврларда, хусусан Қорахонийлар, Салжуқийлар, Хоразмшоҳ ва бошқа давлатларда ҳам аёлларнинг ижтимоий ва сиёсий соҳадаги таъсири асло камаймади. Ўтмиш ҳужжатлари яна шуни маълум қиладики, туркийларда аёл шахси қадимги ҳинд, хитой, эрон ва қатор халқларда бўлганидек, ўта камситилган эмас. Ўрхун обидаларини синчиклаб ўрганган забардаст ўзбек олими Насимхон Раҳмонов битиктошларга суянган ҳолда шундай хулосага келди: «Туркийларда аёлларга нисбатан ҳурмат жуда баланд эди. Ўғил уйга кирганда, аввал онасига, кейин отасига таъзим қилган. Табарийларнинг ёзишича, аёлларнинг мавқеи шунчалик бўлганки, туркийлар ҳамма нарсага хотини орқали эришган. Ўзини она уруғидан ҳисоблаганлар катта ҳурматга сазовор эди. Қонун аёлларни ғоят қаттиқ ҳимоя қилган. Агар бирор эркак аёлнинг номусига тегса, эркак ўлимга маҳкум этилган. Ёки ўша эркак номуси поймол қилинган қизга уйланиши шарт бўлган».

Мўътабар манба ҳисобланмиш Дода Қўрқут китобига кўра аёллар эркин ҳаёт қучоғида эркаклар сингари ботир, қўрқмас бўлишлари керак эди. Бу ҳол уларнинг турмушга чиқиш маросимларида ҳам ўз ифодасини топган. Шу ўринда Бой Бийжон қизи бону Чечак билан Байрак ўртасидаги кураш жараёнини эслашнинг ўзи етарлидир. Қиз айтур: «Ҳай, йигит, манинг отимдан бирор кимса ўзгани йўқ, ўқимни ҳеч кимса парчаламаган эди, бек йигит, энди сен билан курашамиз». Тезда Байрак отдан тушди ва улар кураша бошладилар. Иккиси ҳам паҳлавон бўлиб, бирбиридан қолишмасди. Байрак қизни кўтариб ерга урмоқ истаса, қиз Байракни кўтариб ерга урмоқ истар эди.

Байрак ўйлади: «Бу қиздан йиқилар бўлсам, буюк Ўғуз ичинда бошимга надомат ёғилиб, уятдан пушаймон бўламан». Ғайрати келди. Қизнинг белбоғидан олиб, сийнасига қўл урди, қиз чекинди. Шу кез Байрак рақибининг нозик белига кирди ва илиб олиб тепага кўтариб, ерга урди.

Қиз айтар: «Йигит, билки, Бой Бийжон қизи бону Чечак мандурман». Байрак уч ўлди, бир тишлади. «Совға қутлуғ бўлсин, хон қизи», — дея бармоғидан олтин узугини чиқариб, қизнинг бармоғига кийдирди, — ўртамизда бу нишон бўлсин, хон қизи», — деди.

1984 йилда Хоразм воҳасининг Катта Қирққизқалъа яқинидаги тақирликдан тангалар лиқ тўла кўза топилди. Кўза ичидаги мис тангалар кўп асрлар давомида тузли тупроқ ва нам таъсирида чириб, майдаланиб кетган экан. Тангалардан биттасигина чиримай қорайган ҳолатда бизгача етиб келган. Уни авайлаб тозалаганда мис танганинг олд томонида Хоразм подшосининг ўнг томонга қараб турган соқолсиз сурати намоён бўлди. Унинг бошидаги тожи икки муюлишли бўлиб, чиқаётган қуёш шаклига ўхшатиб туширилган. Қуёш устида эса янги туғилган ойнинг тасвири мавжуд. Танганинг чап томонида эса чавандоз Сиёвушнинг расми туширилган. Сиёвуш минган отнинг олд томонида Сиёвуш томонга қайрилиб қараганда дуторга ўхшаш музика асбобида берилиб куй чалаётган ёш санъаткор аёл тасвирланган. Бу санъат соҳибаси бошига қадимги хоразмлик қиз-жувонлар тўй ва байрамларда, сайилларда киядиган жиғадор дузийли дўппи (тахия), эгнига эса узун ва енгил устки кийим кийган. Тангадаги аёл ўта нозик дид билан ўзига жуда ярашадиган кийимларни кийиб олган гўзал малика қиёфасида акс эттирилган. Ундан исломгача бўлган даврда аёллар жуда нозик ва сеҳрли ҳисобланган, мусиқа ва қўшиқ, рақсга тушиш санъатларини мукаммал ўрганиб олиб, уни кўпчилик олдида завқ-шавқ билан намойиш этиб келганини тасаввур қилишимизга асослидир. Тангада битилган қадимги Хоразм ёзуви уни милодимизнинг V—VI асрларида ясалган дейишимизга имкон беради. Тангадан биз учун энг зарур томони мусиқа маъбудаси бўлмиш аёл тасвиридир. Олим, фидойи инсон Тўра Қиличевнинг қайд этишича, Хоразмдан топилган эрамизнинг IV—VIII асрларига оид косаларда муқаддас севги, муҳаббат, ҳосилдорлик, ҳаёт манбаи Амударё ҳомийси она маъбуда Анахита тасвирланганлигининг гувоҳи бўламиз. Сурват косаларнинг пастки доира шаклидаги текис жойига бўрттириб туширилган. Ундан ўйчан маъбуда оёқларини чалиштириб, сузиб бораётган кичик қайиқ ичида ўтириб, гўё олам кезмоқда. Косадаги исломгача бўлган Амударё ҳомийси Анахита аёл тўғрисидаги ижобий тасаввурларимизни янада мустаҳкамлайди. Демак ўтмишда одамзод ўз худоларини аёл қиёфасида тасаввур қилганликлари ва буни далилловчи ашёлар, яъни муниса қиёфасидаги маъбудалар юртимизда топилганлигини назарда тутсак, соҳибаларимизнинг ҳам оилада, ҳам жамиятда муҳим мавқега эга бўлганлигини англаймиз. Дунёга донг таратган буюк бобокалонимиз Амир Темур ва темурийлар даврида ҳам аёлга бўлган иззат-эҳтиром сусайган эмас.

Бобурий шаҳзодалардан Меҳринисо бегимнинг гўзаллиги, зийраклиги, ақл-заковати туфайли ўз замонасида Нурмаҳал «Сарой нури» деб атадилар. Ҳатто бу муниса аёл маълум вақт салтанатни ҳам бошқарган.

Яна бир шаҳзода Гулбадан бегим «Ҳумоюннома» номли асар битиб, Ҳумоюн подшоҳининг мухтасар тарихини авлодларга мерос қолдирди. Тарқон Хотиндек малика ҳаётида сиёсий фаолиятларни бошқармаган бўлсалар-да, «Дунё маликаси» унвони билан машҳур эдилар. Бинобарин, буюк боболаримиз аёлларни доно насиҳатгўй, оиланинг қут-баракаси сифатида ҳар доим эъзозлаганлар.

Ҳа, аёл аввало она демакдир. Она мадҳини туркийлардан ўтказиб ҳеч ким мадҳ қила олганича йўқ.

Мана буюк ҳазрати Алишер Навоий битган аёлни улуғловчи мисралар:

Оналарнинг оёғи остидадир
Равзаи жаннату жинон боғи.
Равза боғи висолин истар эрсанг,
Бўл онанинг аёғи тупроғи.

Ҳазрат Навоийнинг «Садди Искандарий» достонида буюк шоҳ Искандар волидаи муҳтарамаси оёқ қўйган остонанинг тупроғи бўлмаганидан пушаймон бўлади. Ўлими олдидан дейди: «Эсимни таниган, ақл миямга ҳарорат берган кундан бошлаб сенга ўғиллик қилсам, яъни сенга худди қулдек хизмат қилсам бўлар экан: аслида сенинг остонанг тупроғига айлансам-у, унинг отини мен шоҳлик деб билсам бўлар экан». Ёзма манбалардан бундай далилларни кўплаб келтириш мумкин, албатта.

Мана яна бир мисол қайд: «Аёлларни эъзозланг, — дейди Пайғамбаримиз. Ёнингизда бўлсин: Жаннат оналарнинг оёғи остидадир».

Ушбу Ҳадис ва Ҳадиснамо байтлар оналар шарафига айтилган жамики фикр ва мадҳ-саноларнинг энг олийсидир. Аёлни улуғлаган шеърнинг нафаси ғоятда сеҳрли ва умидбахш бўлади. Ўзбек шеърият тарихининг ҳамма даврларида ижодкорларимизнинг маърифатли аёлга муносабати жуда юксак бўлган.

Шуни ҳам алоҳида қайд қилмоқлик керакки, аёлларнинг сиёсий ва ижтимоий мавқеларига ҳамда эркин ҳаётларига қарамай, қадимий манбаларнинг барчаси «Турк хотинларининг жуда иффатли бўлишлигини» тасдиқлайди. Аёлни энг аввало оналиги, поклиги учун қадрлашган. Ижтимоий фаолликларидан қатъи назар оналаримиз энг аввало оила, унинг осудалигини ўйлаганлар. Оилани ҳар нарсадан муқаддас билганлар.

Аёлга ёғилган ва ёғилаётган барча шарафлар, ҳамду санолар энг аввало уларнинг муҳтарама оналиги учундир. Бинобарин оилани ва ўз умр йўлдошини чин дилдан эъзозлай олган покиза қалб аёлгина жамиятнинг юксакликка кўтарилишига ҳисса қўша олади. Зеро, оқила аёл учун қандай мансабда бўлишлигидан қатъи назар оиладан ҳам муқаддасроқ нарса йўқ. VIII аср улкан адабий обидаси битиктошлардаги фикр ва ғоялар ҳам буни исботлаб турибди.

Абдуғаффор ҚИРҒИЗБОЕВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти проректори, тарих фанлари номзоди, доцент.
Муҳаммаджон АҲМЕДОВ,
Амир Темур халқаро илмий экспедицияси матбуот маркази бошлиғи.

Ёднома

«БИЛГАНИМ КАМ, БИЛМАГАНИМ КЎП»

Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, республика халқ артисти, таниқли бастакор Юнус Ражабийнинг ҳикмат тўла суҳбатлари орасида камтарона «Билганим кам, билмаганим кўп» деган сўзлари у кишининг ҳамиша изланишда бўлганларидан далолат.

Юнус Ражабий бу йил ўзбек халқи ва маданият аҳли 100 йиллик тўйларини нишонлаётган бастакор, ўзбек классик ва халқ мусиқасининг маликул шуароси академик, устоз хонанда ва созандаларнинг оқсоқоли, соз ва овоз мулкининг сардори, ғоят меҳнатсевар ва давлатманд ижодкор бўлиб танилган зотдир. Ажойиб педагог ва ташкилотчи Юнус Ражабийнинг санъаткор ва олимлигини унинг нашр этилган китобларида бу улуғ зот яратган ва сақлаб қолган куй ва қўшиқларда, биринчи ўзбек ашулачилар ва созандалар (1927) ансамблида, биринчи 30 ижрочидан иборат дуторчи қизлар ансамблида (1939, раҳбари раҳматли Лутфихоним ая Саримсоқова), биринчи мақомчилар ансамблида (1960), «Шашмақом»нинг босма ҳолатда тўлиқ биринчи марта (1965) эълон қилинишида — эҳ-ҳе уларни санаб адо қилиб бўлмайди — ёрқин кўриш мумкин.

25 ёшида мусиқали драмага («Фарҳод ва Ширин») мусиқа басталаган ёш бастакор бутун умри давомида бир неча мусиқали драмалар ва симфониялар, либретто ва маршлар ёзади. Ижодкорнинг сайқалидан чиққан халқ қўшиқлари «Мустаҳзод», «Тановар», «Гиря-1, 2, 3,», «Фиғон-1, 2», «Дугоҳ-1», «Дилхирож»лар янгича талқинда янграб, радио ва телевидениенинг олтин фондида абадий сақланиб қолди. Бу кишининг ижодига мансуб бўлган лирик ашулалар эса ҳали ҳануз дилларни яйратиб келмоқда.

Биз бу ўринда академик-бастакорнинг сермаҳсул ижодларидан бўлмиш «Шашмақом» устида тўхталиб ўтсак. Ўрта Осиёдан чиққан буюк олимлар Афлотун, Абу Наср Форобий, Абу Абдуллоҳ Хоразмий, Абу Али Ибн Сино каби буюк сиймолар мақом тараққиёти учун муносиб ҳисса қўшганлар. Бу мақомлар сўнгги пайтда «Шашмақом» дейиладиган бўлди. Шашмақом — олтита турли йирик шаклдаги туркум тарзда ижро этиладиган мусиқа асарларидир. 250 тадан ортиқ куй ва ашулалар «Бузрук», «Рост», «Наво», «Дугоҳ», «Сегоҳ» ва «Ироқ» мақомларига жам бўлган. Уларнинг ҳар бир-икки бўлимдан — чолғу ва ашула бўлимидан иборат. Улар авлоддан-авлодга, дутордан-дуторга ўтиб, ҳамон ўз таъсир кучини йўқотмай келмоқда. Ана шу нодир меросни нота билан илмий асосда сақлаб қолиш жуда масъулиятли вазифа эди. Олти мақомни тўлиқ ҳолатда йиғиб, уни қоғозга тушириш ва нашр қилиш улкан вақт, меҳнат ва изланиш самараси эди.

Мақомларни рўёбга чиқаришда аввало ижрочи созанда, хонанда, бастакорлар керак эди. Юнус отадан таълим олган санъаткорлар мақом йўлларидан хабардор бўлиб етишдилар. Марказий давлат архивининг фондларидан бирида сақланаётган Юнус Ражабийнинг шахсий архивида ўз қўли билан ёзиб қолдирган шогирдларининг рўйхатида Т. Содиқов, Д. Соатқулов, Д. Зокиров, Н. Ҳасанов, Ф. Содиқов, С. Калонов каби бастакорларни, Н. Аҳмедова, К. Зокиров, О. Имомхўжаев, Т. Каримов, Ш. Шожалилов, С. Ярашев, Б. Давидова, Б. Исҳоқова, К. Исмоилова, Ф. Раҳматова каби хонандаларни учратиш мумкин.

Юқорида зикр қилинган шогирдлар устоз ўгитларига содиқ бўлиб, ўз ижодларида мақом йўлларини тугал ўрганиб, баракали фойдаландилар ва устозлари бошчилигида «Шашмақом»ни 24 соатлик пластинкага ёздириб, келажак авлодга ёдгорлик қилиб қолдирдилар.

«Ҳақиқий халқ шоири бўлиш учун — деб ёзган эди мунаққидлардан бири, — халқ руҳига сингиш, у билан бир сафда туриш, унинг ҳаёти билан яшаши керак. Бу сатрлар Юнус ота каби ёшлигини хонанда-созандалар даврасида, республиканинг қишлоқ ва шаҳарларида ўтказган ижодкорга тегишлидир. Устоз хилма-хил характердаги юзлаб куй ва қўшиқларни ўрганиб, ижод этиб халқ руҳига кириб борган. Булар ижодкорнинг архив материалларидан яққол кўриниб турибди.

1974 йилда Юнус Ражабий томонидан Республика Марказий Давлат архивига тақдим қилинган 1923-1974 йилларга доир қўлёзмавий ҳужжатлар бор. Архив материаллари ичида академикнинг мақолалари, у кишининг иш фаолиятини ёритувчи қўлёзмалар, меҳнаткашларнинг у кишига йўллаган мактублари ва ўзлари ёзган хатлар, таниқли санъат арбобларининг дастхатлари туширилган нота ва бошқа кўплаб ҳужжатлар мужассамланган.

Бу мерос архив ходимлари томонидан кўз қорачиғидек сақлаб келинмоқда.

Мўътабар ЮНУСОВА,
Ўзбекистон Республикасм Марказий давлат архивининг мутахассиси.

СУРАТДА: Юнус Ражабий бастакорларнинг III қурултойида (ўнгдан биринчи. Сурат биринчи марта эълон қилинмоқда).

КЎНГИЛ ЭЛЧИЛАРИ

(«Оқшом»га келган шеърларни ўқиб)

Мактублар — яхшилик даракчиларидир. Таҳририятимизга «Оқшом» муштарийларидан кўплаб мактублар келади. Уларни нафақат тошкентлик муштарийлар, балки мамлакатимизнинг турли бурчакларида истиқомат қилувчи мухлисларимиз йўллашган.

Мактублар — кўнгил элчиларидир. «Мен Тошкент оқшоми» газетасининг мухлиси сифатида унинг ҳар бир сонини қизиқиш билан ўқиб бораман. Айниқса дам олиш саҳифаларини ўқиб роҳатланаман», — деб ёзади Бектемир туманидан Равшан Исҳоқов.

Маълумки, таҳририятимизга келаётган номаларнинг кўп қисмини шеърлар ташкил этади. Шеър эса кўнгил мулки. Ким ва қандай ёшда бўлмасин, бу бебаҳо мулкнинг соҳиблари — қайсидир маънода саодатманд кишилардир. Кўнгил гоҳо қувончли ҳисларга тўлади, гоҳ эса дарду аламдан фиғон чиқади. Ана шундай кезларда юрак ўз сирини қоғозгагина ишонади. Қоғоз ва қалам, сатрга тўкилаётган беором туйғулар кўнгил малҳами бўлиб туюлади. Сатрга муҳрланган ўйлар энг аввало яхшилик аломатидир. Шу маънода қўлига қалам олган жамики шеърият муҳибини табрик этиш керак. Бироқ ҳар бир қофияга, туроқларга солинган сўзлар ҳали шеър дегани эмас. Ўзидагини ўзгаларга юқтириб, ҳис-ҳаяжонга солиш, айтмай туриб айтиш, ишора, размлар ила бошқаларга таъсир этиш ҳақиқий шеърнинг, чинакам шоирнинг хос хусусиятидир.

Қиш гўёки мунис она, оқлик
сочар йўлларга,
Орзуларга орзу қўшар, қўлни
қўшар қўлларга.
Мен ҳам уйга қайтаман оқ
нурларга ўралиб,
Оппоқ қордан келар мудом
баҳор иси таралиб,—

деб ёзади «Баҳор иси» деб номланган шеърида Равшан Исҳоқов. Албатта, қор — баҳор даракчиси. Лекин ҳаваскор шоиримиз қофияга маҳлиё бўлиб, «қўлни қўшар қўлларга», дея ўринсиз сўз ишлатган. Қиш ёки қор орзуга орзу қўшмайди, хаёлга, ўйга толдириши мумкин. Икки киши совуққотганда қўл ушлашса исиб кетади, деб Равшан ўз сўзини оқлагиси келар. Бироқ бу энди шеър эмас.

Пойтахтимизнинг Ҳамза туманида истиқомат қилувчи мухлисимиз Ғиёс Комиловнинг шеърлари бошқаларникидан бирмунча ажралиб турибди. Ҳаваскор шоир «Ўтган кунлар» шеърида қаҳрамон ҳолатини акс эттира олган:

Қирсам китоб дўконга,
Ўҳҳў! Ўхшарди конга,

Яхши мисралар. Агар шу тартибда давом этса, шеър яралиши мумкин эди. Бироқ Ғиёс изланиш ўрнига осон йўл тутиб:

Йўқотдим ўз-ўзимни
Вужудим ҳаяжонда, —

деб ёзади. Дастлабки икки мисрадаги шеърий оҳанг йўқолди, демак шеър абгор бўлди.

Яна кузатамиз:

— Ўранг! — дедим қайтадан
Сабабини айтаман.
Ҳурсанд бўлгумдир энди
Ўғирлатган пайтда ман.

Шеърдан ўзига хос хулоса чиқариш мумкин эди ва бунга қисман эришилган ҳам. Қодирийнинг «Ўтган кунлари»ни ўғирлатган қаҳрамон китоб дўконидан ўзининг севимли романининг ҳаммасини сотиб олмоқчи. Ва уни яна ўғирлатиб қўйса афсусланмайди. Чунки — китоб зиё тарқатувчи. Яна қайси китоб денг — «Ўтган кунлар». Уни ўғирлаган одам ҳам эзгуликдан бебаҳра қолмайди. Шеърда ана шу фикр айтилиши керак эди. Бироқ муаллиф ҳар бир сатр, ҳар бир сўз устида ўйлаши, изланиши лозим ва шарт эди.

Ихчам, лўнда, гўзал шеър меҳнат ва иқтидор самараси. Хаёлдан кечган сатрларни қоғозга тушириб, уни таҳририятларга йўллаш ўз-ўзини алдашдан бошқа нарса эмас.

Самарқандлик мухлисимиз Зиёда Ғайбуллаеванинг ижоди шеърият талабларига мос. Унинг қаламидан тўкилган сатрлар синчков шеърхонларга бегона эмас.

Тунги боғлар ой ёруғида,
Ҳур, илоҳий қўшиқдай сирли.
Минг йил ўтса ҳамки хотирда
Сақланади бу нур таъсири.

Шовиллаган боғ. Ой. Сокин тун тасвири. Бу боғнинг шивирлари, қадим аждодларимизнинг илоҳий каломларидир.

Буюклашар умримда баҳор,
Улуғланар ёшлигим боғи.
Вужудимга зиё бағишлар,
Унут муҳаббатнинг чироғи.

Бу шеър таърифга муҳтож эмас. Ўзининг қандайлигини ўзи айтиб турибди.

Юқорида айтганимиздек, таҳририятимизга кўплаб шеърият ихлосмандлари дил изҳорларини йўллаганлар. Олмалиқ шаҳридан Қаршибой Норинбоев, Сурхондарёдан Тоҳир Маматқулов, Наманганда Юсуфжон Матхолиқов, Андижондан Муҳаммад Рўзиохунов, Қорақалпоғистондан Саъдулла Хўжаниёзов, Бухородан Лола Қурбонова, Қашқадарёдан Асрор Қиличевлар ўзларининг ижод намуналаридан йўллашган. Бу рўйхатни яна давом эттиришимиз мумкин. Лекин шуни айтиш мумкинки, агар қўлимизга яхши шеър, ҳавас қилгулик мисралар битилган мактублар келса, уларни ҳеч қачон беэътибор қолдирмаймиз.

Қўлига қалам ушлаган жамики шеърият ихлосмандларига эзгулик, яхшиликка ёрлик, соғлик-саломатлик, беором тунлар ва ёруғ кунлар ҳамроҳ бўлсин.

Раҳим ВАЛИЕВ.

Назм чечаклари

УСТОЗГА МАКТУБ

Устоз!
Бугун
Бирдан меҳрингиз тошиб,
Сизни эслаб қолдик.
Қай бирингиз бор,
Қай бирингиз дунёдан
ўтдингиз шошиб,
Қай бирингиз оқ
тонгларни
Кутдингиз бедор,
Биз ҳам мана
Яшаб қўйдик ярим асрни,
Сиз учун биз ўқувчимиз,
Ўша боламиз.
Унутмадик аммо сизни,
Мактаб-қасрни.
Учраб қолсак,
Салом бериб, шошиб
қоламиз.
Кузатамиз,
Изингиздан мудом
термулиб,
Йўлингизни кесиб ўтмоқ
уят-ку ахир.
Барака топ, деб қўясиз,
Бирдайин кулиб,
Шиорингиз битта эди:
«Бўлмангиз бахил...»
Бу дунёда кўп экан-ку
Сиру синоат,
Юлдуз тўла бўлмагандек
Кутган кечалар.
Гоҳ шод бўлдик,
Гоҳ борига қилдик қаноат.
Бошлаб кетди қўлимиздан
турли кўчалар.
Дуч келганда бахилларга
одил бўл, дедик.
Молу дунё ўйнатмади,
рост, кўзимизни,
Остонамиз ҳалолликка
бошлар йўл, дедик.
Устозга хос шогирд
сездик
Биз ўзимизни.
Обрў топдик,
Беобрў ҳам
Бўлмадик, мана.
сиз айтгандек,
Қайда бўлсак очил
дастурхон.
Бир сўзингиз такрор-
такрор сўзладик яна.
«Мен ўзбекман,
Мен — ўзбекман,
Биз — Ўзбекистон!»
Эслайсизми?
Кунда шундай бўларди
таъкид.
Қўй дердингиз.
Ўзингга ҳам, юртингга
бино.
Ўзгаларнинг
Осмонига қилмагил тақлид.
Оғанг — ўзбек,
Тоғанг — ўзбек,
Ўзбек — бир дунё!
Йиллар ўтди,
Бир сирни ҳам айтмасак
бўлмас.
Дилингизни очардингиз
Секин, қимтиниб,
«Орзуинг бўлсин,
Орзуинг бўлсин,
Орзулар ўлмас,
Лойқа сувлар бир кун,
болам,
кетади тиниб»,
Униб чиқди юракларда
сиз эккан уруғ,
Баҳоримиз қайтиб келди,
Қайтиб келди ёз.
Ўзбекистон тонгларидай
Орзумиз ёруғ,
Орзумиздай сиз улуғсиз,
Улуғсиз — Устоз!

БУГУН

Бугун юракларга
ёруғлик кирди.
Қорачиқдан қўрқув
этилди қувғин.
Ҳой, бугун Ватан деб
ёнган, эл марди,
Қуёш нурларига
юзингни ювгин.
Қимтиниб яшама,
жар солиб яша,
Баҳор чирмашгандир
бармоқларингга.
Алпомиш мисоли
қадаминг ташла,
Бағринг оч,
Меҳринг соч,
дўсту ёрингга.
Ғаюрлар тугамас,
ғаюрлар бисёр,
Улар асримизнинг
сўниқ яраси.
Бугун ер юзида
мен борман,
мен бор!
Дея қад кўтарди
ўзбек боласи.
Бугун сўз ўзгарди,
ўзлик ўзгарди,
Биз учун ўзгарди
Оламнинг ранги.
Ҳар дилда яшасин
Темурнинг дарди.
Кун янги,
Тун янги,
Ниятлар янги!
Бугун мингирлашнинг
мавсуми эмас,
Умрдай ўлчовли ҳар бир
қадаминг.
Ғурур, ғурур деймиз,
нима асли у,
Қай бир сўзамолга
эрмакдир, бироқ, —
Марду майдон учун
бир умр мангу,
Темур қиличидан
бўлган ўткирроқ!
Бугун Ўзбекистон
бир дунё бўлиб
Дунё яратмоқда
уйғоқ наслига.
Кириб бормоқдамиз
бағирлар тўлиб,
Муҳаббат асрига,
Меҳр асрига.
Бугун юракларга
Ёруғлик кирди...

Сафар БАРНОЕВ.

Номи машҳур, ўз даврининг саркардаси, сўзга чечан, юксак фазилат эгаси бўлган Ҳазрат Алининг билимини текшириб кўрмоқчи бўлиб ўн ғаламис бекорчилар ўзаро маслаҳатлашиб, ҳаммамизнинг номимиздан бир савол берайлик, дейишибди.

Донолар бисотидан

САВОЛГА ЎН ХИЛ ЖАВОБ

— Агар Ҳазрат Али ҳақиқатан ҳам одамлар айтганларидай сўзга чечан, ҳозиржавоб бўлса, бизнинг биргина саволимизга ўн хил жавоб бериши керак, дейишади улар.

Уларнинг Ҳазрат Алига берган саволлари шундай экан:

— Илм ортиқми, мол-дунё?

Ҳазрат Али ўнтасига алоҳида-алоҳида жавоб қайтаради:

Биринчидан — илм ортиқ. Сабаби илм авлиё-анбиёларнинг мероси, мол-дунё эса Фиръавн ва қоринбойларнинг мероси.

Иккинчидан — илмнинг ортиқлиги шундаки, у сени бало-қазодан сақлайди, сен эса молни сақлайсан.

Учинчидан — илмнинг дўсти кўп, молнинг эса душмани кўп.

Тўртинчидан — илмни ишлатсанг бойиб бораверасан, молни ишлатсанг у камайиб бораверади.

Бешинчидан — илм сенга шон-шуҳрат келтиради, унвон беради, мол-дунё эса қаттиқ, очкўз, қурумсоқ деган номга қолдиради.

Олтинчи — илм ўзини-ўзи асрайди, сақлайди, молни эса боқиш, қараш керак.

Еттинчи — илм эгасига қиёмат куни шарофат келтиради, шариатга киради, мол-дунё эса эгасига ҳисобсиз жавоб бергизади.

Саккизинчи — илм эскирмайди, йўқолмайди, мол-дунё эса қўлнинг кири — ўлади, йўқолади.

Тўққизинчи — илм кўнгилни ёритади, чароғон қилади, одамларга ақл-ўй қўшади, мол-дунё эса мағрурлантиради.

Ўнинчи — илмнинг ортиқчилиги, у Аллоҳга тавфиқ, ибодат қилдиради, мол-дунё эса эгасининг кўнглига такаббурлик солади.

Ҳазрат Али шундай қилиб бир саволга ўн хил жавоб бериб, ўзининг сўзга чечанлиги, ҳозиржавоблиги билан, ҳар томонлама зукко эканлиги билан ўзига савол берган ўн ғаламисни қойил қолдириб, синовдан қийналмасдан ўтган экан.

Ҳазрат Алининг илм-маърифат, маънавият ҳақида бир саволга ўн хил жавоби ҳозирги шароитда ўқиб-ўрганиш ўрнига мол-дунёга муккасидан кетган баъзи енгил табиатли ёшларга озгина бўлса ҳам сабоқ берса қанийди.

Қодир ТУРОПОВ.

Бирни кўриб фикр қил

МУРУВВАТ

Бекатда болакай онасининг алдовига кўнмай, шоколад хархашасини қиляпти.

— Оберасиз, оберасиз.

Она ҳижолатда. Уйда бўлсаку қулоғини бураб адабини бериб қўяди. Лекин шунча одам қараб турганда ийманаркан. Шундаям, киши билмас қўли борган жойларни чимдиб-чимдиб олади.

— Шоҳрух, сенга нима бўлди, Шоҳрух.

Ҳамма кузатиб турибди.

Қани охири нима билан тугар экан.

Тижорат соҳибининг ҳам кўзи шуларда.

— Қани болакай, бўш келма. Зўр бўлсанг олдирасан!

Бола онасининг қўлидан чиқиб гир айланиб йиғлади.

— Оберасиз, оберасиз.

Бола болада. Онамнинг пули йўқдир деб ўйламайди. Айтганимни қилдираман дейди, туради.

Ҳамманинг кўзи она-болада.

Ниҳоят бир йигит битта шоколад харид қилиб, узр сўраб, болага берди.

Олам гулистон. Шоҳрухнинг кўзи яшнаб, чучук тиллари ила ташаккурини изҳор этди:

— Раҳмат, амаки.

Бекатдагилар енгил тин олди. Бўлар экан-ку!

Шу мурувватни шу ердаги ҳар бир одам, тижоратчи ҳам қилса бўларди. Битта конфет кимни ўлдирибди.

Бироқ кўпчилик бундай қилмади, қилолмади.

Метрода бир болача куйиб-пишиб йиғлаб боряпти.

Кечки пайт, кўпчилик ишдан қайтяпти. Чарчаган. Малол келаётгани шундоқ сезилиб турибди.

Она ҳижолат, боласини нима билан овунтиришни билмайди.

Шунда бир кексароқ онахон сумкасидан конфет олиб болага берди.

Вагонни бошига кўтараётган бола юпанди қолди.

Кемага тушганнинг жони бир. Бирон-бир транспортдами, йўлдами хархаша қилаётган болакай ҳаммамизнинг эртанги кунимиз. Яхшилик, меҳр-мурувват болаларнинг хотирасидан сира чиқмайди.

— Ойи, йўлда бир амаки менга «Сникерс» олиб берганди-а? — дея ўн йилдан кейин ҳали эслаб юради.

Бола пошшо дейишади. Уни алдаш мумкин. Лекин раъйини қайтариб бўлмайди.

Сиз билан биз олиб берган арзимаган нарсанинг баҳоси йўқ. Бебаҳо. Бу мурувват болакайнинг юрагига яхшилик уруғини қадаган эзгулик элчисидир.

Бекатларда учраб турадиган бундай ҳодисаларни кўрсам, шундай хаёллар фикру ўйимни эгаллаб олади. Ахир сиз билан биз ҳам қачонлардир бола бўлганмизку?! Ёки сизга «зангор фасл»да меҳр-мурувватли инсонлар учрамаганми?!

Раҳим ТЎРАЕВ.

Туйғулар

ҚАЛАМ БОР ЭКАН...

Мени асоссиз ишдан четлатишди. Ўзимнинг нима қилишим кераклигини яхши билардим. Кечани кеча, кундузни кундуз демай ишлардим.

Мени ишимдан бўшашга мажбур этишди...

Уларга айтдим: ишим менинг ҳамма нарсам, уйим, ижодим, ҳаётимнинг бир парчаси. Азиз биродар, сенга нима кам, ишинг, кичик корхонанг, пулинг, машинанг бор. Сенга яна нима кам? Наҳотки, менинг бир парча нонимга кўз олайтирсанг!

Тушунди, ҳолатимни англади. Лекин мардлик қилмади, қилолмади.

Ҳаётимда илк марта мутасадди идорага арзимни айтдим. Ҳамма мен тараф эди. Зимдан қўлларимни қисарди. Кўнглимни кўтарарди. Лекин ҳеч ким рост гапни шартта айтмади, айта олмади.

Ҳамкасабаларим энг адолатпарвар инсонлар бўлиши лозим ва шарт эди. Ҳаммаси ими-жимида хайрихоҳ эди, ҳамдард эди. Лекин ўксик кўнгилни камситсалар сукут сақлаб жим турдилар. Ишдан бўшамай туриб, севимли ишимдан маҳрум бўлдим. Ўз ҳисобимдан таътилга чиқдим. Бир ой кутдим. Ҳеч кимдан садо чиқмади.

Йиғилишда худо хайрингизни берсин, деган гапим учун чунонам таладики! Бир қўлим билан ғижимлаб қўйишим мумкин эди уни. Бундай қилмадим.

Ҳамма сукутда эди. Кўзлар меҳрли эди, қўллаб-қувватларди. Кўзлар журъатсиз, кўзлар бегона эди.

Амал курсисини эгаллаган йигит, шу ишим адолатданми, дея ўз-ўзига савол бермади.

Юрагимда қаттиқ оғриқ турди. Асаббузар кунлардан хотира бўлиб, сочларимга оқ оралади. Соқолларим мош-гуруч бўлди. Шу пайтда ҳаёт иккинчи зарбани берди. Отам дунёдан кўз юмди. Биродарлар, ота инсоннинг суянч тоғи, юрагининг чароғи экан. Куйдим, йиғладим. Куйдим, овундим. Бу дард менга оғирлик қилди. Хасталаниб ётиб қолдим. Ҳаётдан кўнглим совуди.

Одатда, ашаддий рақибинг ишдан кетаётганда ҳам осон тутмаслик керак. Унинг чўккан кўнглини тепкиламай, яхшилаб ўйлаб кўр, ишлашиб кетамиз деб, беш-ўн кун аризасини ташлаб қўйиш керак. Инсон кўнгли учун шундай қилиш лозим. Лекин чаққон йигит ўша фурсатдаёқ аризамга қўл қўйди. У билан баҳслашишга ҳолим йўқ эди, кайфиятим йўқ эди.

Яқин олти ой ўзимга кела олмадим. Янги ишхонадагилар мени қадрлашди, ҳурмат қилишди, ўз фарзандидек кўришди. Лекин мен хаста эдим. Юрагим оғрирди. Ўч олиш ўтида ёнардим.

Ҳаммасини бир бошдан бошладим. Янги ишхонага ўтган одам бошқа жойга кўчирилган дарахтга ўхшайди.

Униб-ўсармикан бу дарахт?!

Юрагимда ўч олиш ўти ёнарди. Мени ноҳақдан камситганларни, ишимдан, иссиқ ўрнимдан, ишончимдан айирган ўша йигитдан ва унинг ҳомийсидан ўч олишни истардим. Алам қиладиган жойи ўша ҳомийнинг раҳбар бўлиши учун жамоамиз ҳаракат қилди. Илтимоснома битилган, унга таъриф берилган мактубни айнан камина, яна бир беозор инсон олиб борган эдик. Аввал уни ишдан бўшатди, кейин мени.

Мен ўч олиш ўтида ёнардим.

Ўч олишнинг турли усулини ўйладим. Лекин бировга ёмонлик қила олмас эканман.

Ўйлай-ўйлай, ўч олиш ўти кўнглимни куйдирганини, жазиллатиб куйдирганини ҳис қилдим.

Куйган жойдан куй чиқади, дейишади. Шеърлар ёздим. Дўстларга маъқул келди.

Ўч олишнинг зўр йўлини топдим. Қўлимда қалам бор экан, ёзаман. Одамларга маъқул келадиган нарсалар ёзаман. Агар ўша ғанимларим ҳасад қилса, ҳасад ўти куйдирсин. Ҳавас қилса — мендан ўтказиб ёзсин. Бошқача йўл топа олмадим. Бу менинг улардан олган ўчим бўлади.

Раҳмон АЛИ.

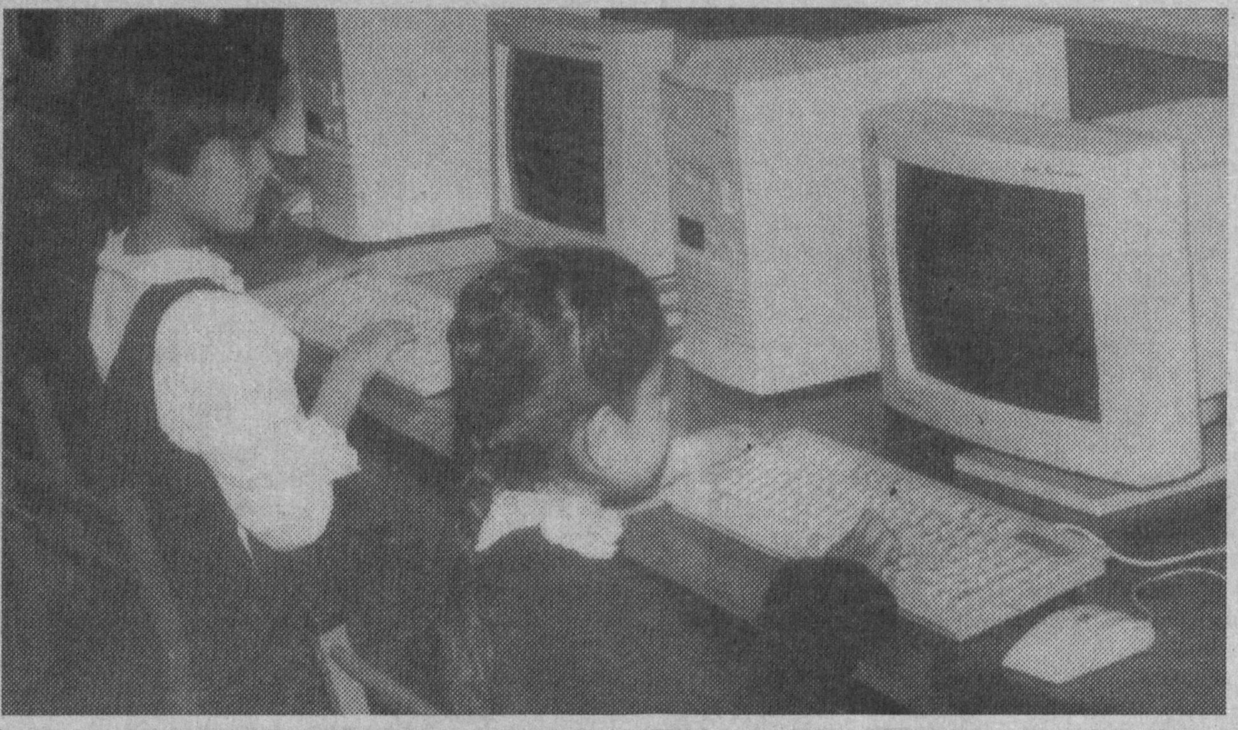

Компьютер XX аср мўъжизаси. Мактабларда лингофон ва компьютер дарсларини ўқитилаётгани, мамлакатимизда компьютер хизматларининг жаҳон андозалари даражасига кўтарилишига кафолатдир.

Равиль Альбеков олган сурат.

Ҳаёт сабоқлари

ЯХШИСИНИ ОШИРИБ

Маҳалламизда Зиёдахон исмли бир хола яшайди. Ёши етмишга бориб қолганига қарамай ҳали анча тетик. Турмуш ўртоғининг бир одати бўларди. Тонг отиши билан ишга кетиб, қайтишда албатта қиттак отиб келиб, оилада жанжал кўтарарди. Баъзи пайтларда балоғатга етиб бораётган ўғиллари олдида ўз рафиқаларини бўралаб сўкарди, арзимас баҳона топиб ҳақорат қилиб, ниҳоят дилисиёҳлик бошланарди.

Хола ҳаммасига чидаш берарди. Аммо азамат бўлиб бораётган ўғиллар ҳақорат, сўкишларни эшитиб, асаблари бузилар, ўзларини тута олмай, падари бузрукворларининг гирибонидан олмоқчи бўлардилар. Бу ҳолни кузатиб турган хола, дарҳол ўғилларига қараб дерди:

— Ҳой болаларим, шу отанг қонидан бунёд бўлгансанлар, отангга зинҳор қўл кўтарманглар, яхшиси яратган Аллоҳдан унга инсоф сўранглар. Отанг менга жаҳл қилмаса, кимга қилади, турмушнинг аччиқ-чучуги деб шуни айтишади кексалар. Чидаш керак. Эр-хотинмиз, бир-биримиздан ўтганини кўтарамиз. Сизлар фақатгина яхши муомалада бўлинглар, саломларингни ҳеч ҳам канда қилманглар, ҳурматини жойига қўйсаларинг ҳаётда кам бўлмайсизлар. Чунки кексалар «Ота рози — худо рози» деб бежиз айтишмаган.

Бу олижаноб, меҳридарё онахон ўз турмуш ўртоғининг ёмон одатларини яшириб, яхши сифатларини ошириб кам бўлмади. Отахон пенсияга чиқиб, намозхон бўлиб олдилар. Юрган-турганида ўз фарзандларини дуо қилгани-қилган. Негаки беш азамат ўғил ота-она атрофида доимо парвона. Дуо олган фарзандлар кам бўлмаяптилар. Ҳар куни эрталаб хизматга жўнашдан олдин ота-оналарининг олдига кириб, салом беришади, фотиҳа сўрашади. Бундай оқил фарзандлардан ота-она ҳам, эл ҳам фахрланса арзийди.

Омон САЙДАМИНОВ,
муаллим.

Ножўя иш — келтирар ташвиш

ЗЎРАВОНЛИК ОҚИБАТИ

Кунларнинг бирида О. Абдураҳмонов меҳнатсиз пул топиш мақсадида «Кел, бир маротаба ўзимни синаб кўрайчи», деб ўзига-ўзи ният қилиб, Мирзо Улуғбек туманидаги Қорасув-2 даҳасида истиқомат қилувчи С. Каспертовга зўравонлик қилиб унинг эгнидаги чарм камзули ва бошидаги телпагини олиб қочишга уринади. Лекин зўравоннинг кўзлаган нияти амалга ошмади. Мирзо Улуғбек тумани милицияси жиноят-қидирув бўлими ходимларининг тезкор ҳаракати натижасида О. Абдураҳмонов қўлга олинди.

Ҳозир терговишлари давом этмоқда.

ТОВЛАМАЧИЛИК ЎТМАДИ

Учта бекорчи — Олим, Тоҳир, Шуҳратлар ўзаро тил бириктирган ҳолда товламачилик билан шуғулланишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйдилар. Улар Мирзо Улуғбек туманидаги хонадонларнинг бирида истиқомат қилувчи, кичик корхона раҳбари Аброрга корхонаси учун арзон хом ашё келтириб беришни ваъда қилишади. Лекин хом ашё учун олдиндан пул тўлаш керак, деган баҳона билан ундан 300 минг сўм талаб қилишади. Пулни қўлга киритган товламачилар жуфтакни ростлашади. Уларнинг товламачилиги узоққа бормади. Ички ишлар хизмати ходимлари уларни тумшуқларидан илинтиришди. Уч товламачи энди ўз қилмишлари учун қонунларимизда кўзда тутилган жазо олишади.

ОИЛАВИЙ ЎҒРИЛАР

Юнусобод туманидаги мавзеларнинг бирида истиқомат қилувчи Баҳодир ва унинг турмуш ўртоғи Лолахонлар кунларнинг бирида ўғрилик режасини тузишади. Узоқ маслаҳатлашиб Юнусобод тумани, 13-мавзеда истиқомат қилувчи А. Бинчукинанинг уйини уриш керак, деган тўхтамга келишади. Уйда ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб Бинчукина хонадонидан унга тегишли бўлган гилам, 2 дона палос, чангютгич, телевизорни гум қилишади. Жиноят изларини беркитмоқчи бўлган бу шахслар қинғирликнинг уддасидан чиқишолмади. Милиция ходимларининг тезкор ҳаракати натижасида оилавий ўғрилар қўлга олинди.

ЙЎЛЧИРОҚ КУШАНДАЛАРИ

Шаҳримиз кўчаларида охирги пайтларда йўлчироқлар ишламай қолиши ҳоллари кузатилмоқда. Кўпчилик ҳайрон — нега шундай бўляпти? Гап бошқа ёқда экан. Айрим бекорчилар йўлчироқ ичидаги қисмларни ечиб олиб, текин даромад ишлаш йўлига ўтишибди. Яқинда ана шундайларнинг бир гуруҳи қўлга олинди. Воқеа эса бундай кечди.

Бир неча маротаба судланган Ю. Дмитров кеч тушишини пойлаб йўлчироқ мосламасининг қутисидан бошқарув эҳтиёт қисмларини ўғирлаётганда милиция ходимларининг тезкор ҳаракатлари натижасида қўлга олинди. Тергов натижалари шуни кўрсатдики, Ю. Дмитров ҳамтовоқлари ёрдамида кўп марта бу каби ўғирликни амалга оширган, светофор бошқарув эҳтиёт қисмларининг ичидан қимматбаҳо металларни олишиб, енгил йўл билан пул топишни ўйлашган экан. Ю. Дмитров ва унинг ҳамтовоқлари ҳибсга олиниб, энди қонун олдида жавоб беришмоқда.

Обиджон ВАЛИЖОНОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ матбуот хизмати ходими, милиция лейтенанти.

Тошлар тарихидан

АСРЛАРНИ ЕНГАДИ

Буюк рус ёзувчиси А. И. Куприннинг «Гемма» номли ҳикоясида машҳур италиян рассоми Бенвенуто Челлинининг ҳаётига оид мавзу қаламга олинган.

Рассом яшаган XVI асрда оврўполиклар ўнг қўлининг бош бармоғига қимматбаҳо металлар билан чамбаракланган гемма тошларини тақиш одат тусига кирганди. Тошда давлат герби, шаҳарлар белгиси, машҳур кишилар портретлари ва рамзий белгилар ўйиб ишланарди.

Кунларнинг бирида Ватиканда яшовчи рассом Рим папаси хазинасидан берилган анча-мунча олтин билан қимматбаҳо тошларни олиб йўқолиб қолади. Ҳамма ҳайрон бўлади, рассом устида ҳар хил гап-сўзлар тарқайди. Аммо кунларнинг бирида у Ватиканда пайдо бўлиб қолади. Халқ рассомни ҳақоратомуз сўзлар билан кутиб олади. Рассом папага асли сардоникс бўлган кипарис чамбарагини узатиб ўзини оқламоқчи бўлади. Бир неча рангда товланаётган сардоникс тошида «Таврот»дан бир воқеани — оқшомги сирли учрашувни папа катта қизиқиш билан томоша қилади. Дарҳақиқат, рассом ўз асарини моҳирлик билан ишлаган, меҳнатини аямаган эди. Ўртада оқ кийимда турган Исо пайғамбар атрофидаги яқинлари билан суҳбатлашаётгани папада катта таассурот қолдиради. Папа ердан қазиб олинган тошни шундай иқтидор билан ишлаган рассом гуноҳини кечиб юборади, у черковнинг севимли кишиси сифатида қабул қилинади.

Рассомнинг буюк асари гемма тошидан ишланган бошқа даҳо рассомлар асарлари қатори шу ерда сақланиб келинмоқда. Қадимги римлик шоир: «Геммалар кичиг-у аминманки, улар асрларни енгадилар!» деб айтганида ҳақ эди.

ТАБИАТ МАНЗАРАЛАРИ АКС ЭТГАН

Қимматбаҳо тошлар орасига кириб қолган арпа, буғдой, барглар, шохлар, гул ғунчалари уларни яна ҳам гўзаллаштириб юборади.

Яшил ўрмонлар, далалар, булут, дарё, мевалар акс этган тошларни айтмайсизми? Абу Райҳон Беруний Ҳиндистонда ўсадиган ҳидли ўсимлик бошоғини тош орасида кўриб, бу кўкат биллур тошининг суюқлик пайтида ичида қолиб кетганлиги ва кейинчалик усталар топиб олиб ундан шарсимон заргарлик буюмини ясаганликларини маълум қилади. Тоғ биллури ичига тушиб қотиб қолган амфибол билан хлоритлар кўзингизга замбуруғ ўтлари, сомон ёки дарахт шохчалари бўлиб кўриниши қизиқиш туғдиради. Оқ хальцедон ёки унинг мовий ранглисини замбуруғ агатлари деб аташлари ҳам бежиз эмас. Тоғлар ичидаги аралашмалар сув ўтларию, майда ўсимликлар, шохлар ва новдаларни эслатиб туради. Аралашмалари дарахтларни эслатувчиларини дендрагатлар деб аташади. Булар орасида пасти қорароқ, устки қисми кўм-кўк осмонни эслатувчилари жуда қадрланади. Бу борада Яманнинг Қизил денгиз атрофидаги ерларида ҳосил бўлган ва қадимдан маълум бўлган агат тоши ҳам юқори баҳоланади.

ТУТУНСИМОН КВАРЦ

Ўрол тоғ тизмаларидаги «Тальяшка» деган жойнинг номи тошлар тарихи билан боғлиқ.

Петр I Ўролнинг қимматбаҳо тошларини ишга солишга фармон беради. Топаз, аквамарин, яшма, тутунсимон кварцлар, малахитлардан заргарлик буюмлари ясаш учун бу ерга оврўполик мутахассислар таклиф қилинади. Ўша даврда ташландиқ тошлар ҳисобланган тутунсимон кварцдан италиянлар турли буюмлар ясай бошлайдилар. Екатерина II томонидан таклиф қилинган италияликларни маҳаллий халқ «тальяшкалар» деб атай бошлайдилар. 1765 йилдан жойнинг номи ҳам шундай атала бошлайди. Улар ишлаб чиқараётган тошлар тальяшкалар, тальяшниклар деб ном олади. Кейинроқ Тальяшкадан аметист, шерл, аквамарин, кварц ва бошқа қимматбаҳо тошлар олинади. Ҳозир ҳам Ўролда тутунсимон кварцдан кўп буюмлар ишлаб чиқарилади.

ҚАДИМДА УРФ БЎЛГАН

Қозоқ ёзувчиси М. Овезовнинг «Абайнинг йўли» романида Тоғжон сочига уланган тасмали қимматбаҳо тошлар (шолпалар) ҳақида гап кетади.

Бу тошлар ёш келинлар, қиз ва аёллар юрганида ўзига хос ёқимли жарангли овозлар тарқатар, уларнинг келаётганлигидан хабар берар эди. Асоси кремнезём бўлган тошлардан ясалган сердолик, опал, тоғ биллуридан ясалган бундай тақинчоқлар нафақат қозоқ аёлларида, балки ўзбек, тожик, қирғиз, туркман, уйғур аёлларида ҳам бўлган. Ўлжас Сулаймонов, Эркин Воҳидов ва бошқа кўпгина шоирларимиз ҳам тошлар ҳақида шеърлар ёзиб, уларни улуғлаганликларини биламиз.

ЗАРГАРЛАРНИНГ ЖОН-ДИЛИ

Кейинги йилларда геммологлар орасида «муз кварц» атамаси пайдо бўлди.

Бундай кварцни жадеит билан биргаликда Балхаш кўли шимолида геолог В. Н. Москалева ихтиро қилди. Тип-тиниқ, кўриниши бир хил ва бутун таркиби бўйлаб майда аралашмаларга эга бу минералнинг кўриниши худди музни эслатади. Тажрибалардан маълум бўлишича, кварцдан жадеитнинг ҳосил бўлиши учун камида минг атмосфера босим керак бўлар экан. Шунда кварц кўриниши худди муз парчасини эслатар экан. Бундай тошдан ишланган заргарлик буюмлари нафақат олтин, кумуш билан, балки латунь, мис, никель билан ишланганда ҳам жуда гўзал заргарлик буюмларига айланиб кўпчиликнинг диққатини жалб қилиши маълум бўлди. Рус заргарлари ишлаган «Русалия», «Мўъжиза», «Ильмен», «Шаршара» каби ва бошқа ажойиб санъат асарлари шулар жумласидандир.

Қудрат АҲМЕРОВ,
кимёгар.

Турфа олам

МУРДАНИ ҚОТИРГАНИ УЧУН

Камёб касб соҳиби Эдхард Воннер Германияда яшайди. У таксидермист эди. Лекин яқинда Эдхардни ҳибсга олишди. Нега дейсизми? У суд олдида ўзининг «профессионал» айби бўйича жавоб берди.

Жаноб Воннер ишдан бўш пайтларида автоҳалокат туфайли нобуд бўлган ўз хотини ва икки ўғли жасадини кимёвий воситалар билан қотириб қўйибди. Шу йўл билан вафодор эр ва ота ўз яқинларини асраб қолмоқчи эди. Уларни қотириш жараёнида касбининг тартиб-қоидаларига тўла амал қилди.

Расмий кўмиш маросими ўтгач, Эдхард Воннер қабристон қоровулини амаллаб кўндиргач, қабрларини очиб, мурдаларни уйига олиб кетади. Тайёр қотган мурдаларни у ўз уйи ертўласида сақлаган ва бу ҳақда ҳеч кимга айтмаган экан.

ФУТБОЛ ҚИРОЛИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Январнинг иккинчи ярмидаги бу ташриф Россияда аҳамиятли воқеа бўлди.

Бразилия спорт вазири Пеле Москвага ўзининг иккинчи турмуш ўртоғи Ассирия билан келди. Ассириянинг касби психолог. (У ўтган йили аср спортчисига эгизак бир ўғил, бир қиз фарзанд ҳадя этди).

Ташриф давомида уни сезишмади гўё. Лекин Пеле уни фотомухбирларга таништиргач, ўша заҳоти ҳамманинг эътибори гўзал Ассирияга қаратилди. Бу аёлнинг Россияда биринчи бор бўлиши. Россия табиати унга ҳақиқий қорни кўриш имконини берди. (Пеле қорни аввалроқ Германиядаги мусобақага келганида кўрган эди).

Бразилия миллий қаҳрамони Москвага тижорат компанияси номидан янги «Пеле» қаҳвасини тарғибот қилишга келибди. У ўз шуҳратли номини бу ичимликка берган бўлиб, ҳатто Москва мэрига «Юрий Лужковга» деган ёзувли бир банка қаҳва совға қилди.

АВСТРАЛИЯ ЁКИ АНГЛИЯГА

«Нью-Йорк пост» газетасининг хабарига кўра эстрада юлдузи Майкл Жексон Австралияга кўчиб кетмоқчи экан.

Айтишларича у хотини Дебби Роу билан ажралишаётгани боис хотинига тегишли бўлган бир неча миллион долларни беришга рози бўлмаяпти. Дебби билан никоҳ шартномасида шундай бўлиши кўрсатилган эди. Қонунга зид иш тутмаган ҳолда артист ўз маблағини сақлаб қолиш мақсадида Австралияга кетаётганининг сабаби бор албатта. Чунки у ерда ажралишаётганлардан олинадиган жарима Америкадагидан анчагина арзонроқ тушар экан.

Лекин «Санди мейл» газетасида берилган Майкл Жексон билан суҳбатда бундай дейилади: «Қўшиқчи Эдинбургдан унча узоқ бўлмаган «Гленмейн Хаус» деган жойга кўчиб кетмоқчи». «Менинг уйим шу ерда бўлишини хоҳлайман, — дейди Жексон. — Бу мамлакат ажойиб, одамлари эса олижаноб кишилар».

Фарида ТОЖИБОЕВА тайёрлади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ҚУТЛАЙМИЗ!

АЗИЗ ВА ҚАДРЛИ ОТАЖОНИМИЗ Норим ТУРСУНБОЕВ!

Таваллуд топганлигингизнинг 60 йиллиги билан чин дилдан табриклаймиз. Узоқ йиллар савдо хизмати кўрсатиб, эл олқишига сазовор бўлганлигингиз билан фахрланамиз. Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб, умр йўлдошингиз ва фарзандларингиз.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Жиҳозларни таъмирлаш юзасидан тадбирлар ўтказилиши муносабати билан 1997 йил 1 мартга қадар 16-АТС абонентларига алоқага чиқиш ва алоқага кириш вақтинчалик ёмонлашади. Вақтинчалик ноқулайлик учун узр сўраймиз.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-28-95, 33-08-74, 36-57-65. факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ◆ Буюртма Г-077. ◆ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ◆ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. ◆ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ◆ Босмага топшириш вақти 11.30. ◆ 8.795 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.